

AMENTUL
24 Cor.
12
2
Duminecă
4 Cor.
România și
10 Cor.
pentru Ro-
străinătate pe
40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ție.
Multumire publică și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscrise nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Trialismul.

zilele acestea s'a împlinit anul de când
noastră a fost sporită în întin-
ei prin anexarea Bosniei și Herțego-
Acele două provincii dobândite au
pătră de peste 50 mii kilometri pă-
adecă aproape cât Bohemia, și vre-un
și jumătate locuitori. Era cât pe aci
asta anexare să ne încurce într'un răz-
cele mai crâncene și să ne vâre
mari încurcături internaționale. Am scă-
de aceasta primejdie mare, mulțumită
lui pacinic al Împăratului, prevenirii
și amicitiei sincere a Germaniei, și
ales numai cu vre-o câteva sute de
coroane cheltuieli. Chestiunea in-
țională este astăzi pe deplin regulată,
două provincii fac parte întregitoare
monarchia noastră. Împăratul își exer-
drepturile sale suverane asupra lor, și
chiunea pragmatică, această lege funda-
ntală a împărăției noastre. cuprinde dela
anexării lor și aceste părți rupte din
teriu turcesc.

nsă prin dobândirea noului teritoriu s'a
chis o nouă chestiune importantă și oren
rezolvit. După ce prin transacțiunea dela
împărăția noastră a fost divizată în
părți, în țările și provinciile cari sunt
rezentate în Reichsrat-ul din Viena
parte, și în țările coroanei sfântului Ște-
de altă parte, se naște întrebarea, cătră
din aceste două părți să fie alăturată
nia și Herțegovina? Nici Austria, nici
garia firește nu renunță nici una la drep-

turile lor câștigate prin jertfele aduse în
favorul dobândirii teritorului. Când doi se
ceartă asupra unui lucru, care nu este în
mâna lor și atât unul cât și celalalt îl re-
clamă pentru sine, cearta se împacă mai
în grabă și mai ușor prin sentința solomo-
nică: a nu da nici unuia obiectul de ceartă.
Astfel se întâmplă și în cazul de față. Astăzi
este stăpân nedisputat al provinciilor anexate
Împăratul. El întrunește în mâna sa toate
drepturile suverane și le va administra în
virtutea plenitudinii puterilor sale. Prin
această dispozițiune chestiunea: cărei părți
a monarhiei i-se cuvine teritoriul anexat?
... a fost înlăturată, cel puțin pentru tim-
purile de față.

Dar cu toate aceste constituțiunea impe-
riului habsburgic și fără ca să fi intervenit
legislațiunea, suferă o *schimbare esențială*.
Monarchia nu mai este împărțită ca până
acum în două părți ci în *trei*. Schimbarea
aceasta esențială se accentuează și mai tare
prin hotărîrea Împăratului de a împărți cu
locuitorii provinciilor anexate drepturile
sale de administrațiune, de a le da deci un
guvern constituțional. Hotărîrea imperială
este în aiunul realizării ei: constituția pro-
vinciilor anexate. *Se va publica în toate*
toate punctele ei de detaliu și va fi publi-
cată și pusă în practică încă în decursul
acestei luni, și se speră că până la înce-
putul anului viitor *parlamentul din Saraievo*
va intra în funcțiune. Va să zică nu mai
este vorba de o administrațiune absoluti-
stă provizorie a acestor provincii până la
rezolvirea chestiunei de posesiune, ci de

înlăturarea *definitivă* a acestei chestiuni prin
crearea unui nou centru administrativ, inde-
pendent de celelalte două în ființă. Inde-
pendența aceasta astăzi nu este încă în mod
lămurit recunoscută și clar stabilită, fiindcă
tehnica legiferării ar fi reclamat spre acest
scop și concursul parlamentelor din Viena
și Budapesta, cari firește ar fi deschis iar
cearta pentru posesiune. Parlamentul nou
din Saraievo va fi pus în legătură cu gu-
vernul comun al imperiului, și prin acesta
și cu autoritatea parlamentului din Viena
și Budapesta, dar va fi treaba parlamen-
tului din Saraievo, ca să sporească în mod
firesc emanciparea sa, și să caute să scape
de supt diferitele epitropii, supt cari se in-
tenționează astăzi să fie pus.

Mai este și o altă împrejurare foarte în-
semnată, care bate în direcțiunea formării
unui al treilea grup de țări în imperiul
habsburgic, cu centrul în sudul ei. Se știe
că Dalmația, o provincie mică (vr'o 13 mii
kilometri pătrați) însă cu o situație geo-
grafică importantă, a rămas cu ocaziunea
diviziunii imperiului, la 1867, neregulată.
Ea aparține după tâlcuirea dreptului public
regatului croat, prin urmare face parte din
regatul sfântului Ștefan. Cu toate
aceste ea a rămas până în ziua de astăzi
în administrația guvernului austriac, care
însă n'a știut să mulțumească și să atragă
poporațiunea ei de peste o jumătate de mi-
lion. Se știe că Croația (43 mii kilometri
pătrați cu aproape 2 1/2 milioane locuitori)
suferă amar supt legăturile ei cu Ungaria,
făcute tot la 1867, și are o singură dorință:

FOIȚA ZIARULUI "TRIBUNA".

SE CERĂTORII.

ări silhii plutește-un stol de dropii,
anu 'ntreg se 'ndoale ca o mare;
oși, prin valuri își deschid cărare,
urma lor scîlpesc la soare snopii.

reajmă râul limpede tresare,
oi de sălcii își respiră stropii;
e pe maluri verzi, îi chîmă plopii
lasul plin de tainică visare...

ei n'aud și umbrele coboară...
este codri, luna 'mbujorată
terne 'n cale nimbu-i de fecioară.

sat, cîntînd, cu flori de mac 'și-aruncă,
et nu vîd cum un flăcău și-o fată
în pe drum, și-i prinde noaptea 'n luncă.

G. Tutoveanu.

Din literatura engleză.

Oscar Wilde.

Fragmente.

(Se știe că marele scriitor englez, mort acum nouă
ani la Paris, a fost condamnat la doi ani închisoare,
pentru imoralitate. Din ceeace a scris dînsul în tem-
niță și după esirea de acolo, publicăm cîteva pasagii.
Portretul spiritualului «Petroniu al veacului XX» l-am
schitat în numărul nostru de ieri. Tristan).

I.

...N'aș voi ca scrisorile mele să fie arătate ca
niște curiozități. Îți scriu fără grijă, ca unuia
dintre cei mai buni prieteni pe care-i am și afară
de câteva excepțiuni de aproape, simpatia altora,
chiar când e vorba s'o pierd, mă atinge foarte
puțin. Nici un om de poziția mea nu poate că-
dea în noroiul vieții, fără să se expună la mila
inferiorilor săi, și știu că, atunci când o piesă
ține prea mult, spectatorii se obosesc. Tragedia
mea a durat prea multă vreme; punctul culmi-
nant al situațiunii a trecut; desnodămîntul e
meschin și am perfectă conștiință a faptului că,
atunci când va sosi sfîrșitul, mă voi întoarce
ca un vizitator importun, într'o lume care nu
mai are nevoie de mine. Un revenant (strigoi)
cum zic francezii, un strigoi al cărui cap a albit
în vremea lungii sale închisori și pe care l'a
desfigurat durerea.

Ori cât ar fi de oribili morții cari ies din mor-
mintele lor; vii cari se ridică afară din morminte
sunt și mai oribili. Știu prea bine toate astea.

Când ești de optsprezece luni într'o celulă de
pușcărie, vezi oamenii și lucrurile așa cum sunt
în realitate. Priveliștea te prefăcînd în piatră.

Să nu crezi că vreau să defăimez pe cineva
pentru viciile mele. Prietenilor mei prea puțin
le păsa de ele, ca mie de-ale lor. În această pri-
vință, natura a fost mama vitregă a noastră, a
tuturora. Nu i critic pentru că nu apreciază omul
pe care l-au ruinat. Atîta cât mi-a fost masa
roșie de vin și trandafiri, ce le păsa? Geniul meu,
viața mea de artist, opera mea și liniștea ce-mi
trebuie ca s'o îndeplinesc, nu erau nimica pen-
tru ei... Recunosc că mi-am pierdut capul...
Eram orbit, pierdut... incapabil să judec. Am fă-
cut un pas fatal. Și acum... Sunt așezat pe o
bancă de lemn, într'o celulă de pușcărie. În toate
tragediile, există un element grotesc. Cunoașteți
elementul grotesc dintr'a mea. Să nu credeți că
nu mă cert: mă blastem zi și noapte pentru ne-
bunia de a fi permis unui lucru să-mi domine
viața. Dacă zidurile astea ar avea un ecou, el
ar repeta mereu: »Nebune!...«

Zeii îmi daseră aproape tot. Dar am căzut
în ispită și mi-am dat lungi perioade de petreceri
nebune și senzuale. Petreceam făcînd pe derbe-
deul, pe »dandy«, pe omul de modă. M'am în-
conjurat de caractere mici și spiritice machine.
Devenii risipitorul propriului meu geniu și simții
o bucurie bizară de a stăru într'o tinerețe veșnică.
Obosit să fiu în înălțimi, coborîi cu chibzuință
în adîncimi, în căutarea noilor senzații. Ceiace
pentru mine era paradoxul în sfera gândirii, fu
perversitatea în sfera pasiunii. Dorința, la sfîrșit,

1 Din scrisorile către Robert Ross.

să rupă aceste legături. Croația, Dalmația și provinciile anexate, Bosnia și Erțegovina, se întâlnesc truspatru cu hotarele lor și sunt populate în majoritatea covârșitoare de slavi. Nu este firesc ca aceste țări să tindă la o apropiere și mai mare prin o singură și unitară administrație și să aibă ele un centru comun. Fiecare din aceste țări sunt puse pe calea regimului constituțional, însă fiecare sub alte forme. La Zagreb funcționează un parlament croat, care are de a face cu două guverne, unul la Zagreb, altul la Budapesta. La Zara funcționează un parlament croat-italienesc, care lucrează cu guvernul austriac, însă nu știe dacă mâine nu va fi pus sub cel unguresc. La Sarajevo noul parlament va avea de a face cu guvernul austro-ungar comun și totdeauna și cu guvernele din Viena și Budapesta. Este de mirat, când în asemenea împrejurări popoarele acestor provincii, circa 5 1/2 milioane suflete, cu peste 100 mii kilometri pătrați, tind a avea un singur parlament și un singur guvern?

Trialismul este deci pe cale de a se realiza în mod firesc, și ceice nu-l vor, îl sprijinesc și ei, fie în mod direct fie indirect. Dacă dualismul nu va cădea mai timpuriu, de sine, prin incapacitatea de guvernare a ungarilor, dovedită cu prisos, și dacă el va mai putea fi cârpit și lipit de nevoie, de azi pe mâine, are să-l răstoarne trialismul, care prin anexarea Bosniei și Erțegovinei se impune.

Congregațiunea comitatului Turda-Arieș. Cetitorii noștri au fost de sigur plăcuți de știri, când au auzit că domnul Kormos Alexandrescu, președintele comitatului comitatens din Turda-Arieș, prin care chiamă la luptă pe membrii congreghiei com. Turda-Arieș. Ne-am obicinuit a numai auzi vești îmbucurătoare din acest comitat, locuit în parte covârșitoare, de români. Se credea, că țara lui Iancu a amorțit cu desăvârșire sub perzecuțiunile ne-

miioase ale unui sistem necruțător. Cu atât ne este mai mare bucuria, când vedem semne de viață. Așa credem, că a fost timpul suprem, ca inteligența română din acest comitat să și lapede indolența și cu puteri unite să caute a sana multe rane cauzate mare parte prin nepăsare, față de durerile vitejilor moți.

Domnul Emil Kormos Alexandrescu, noul președinte al comitatului comitatens lucră cu mult zel și devotament, având întru ajutor pe distinsul și energicul avocat Dr. Valer Moldovan, și o pleiadă întreagă de avocați, preoți, dascăli și proprietari inimoși. În com. Turda sunt protopopi și preoți de o rară cultură și cu bune sentimente naționale, avocați cu bun renume, o clasă de cărturari cu avere, cu drept cuvânt putem aștepta deci o încheiere sănătoasă în acest comitat. Cu Dumnezeu înainte!

Urăm din inimă izbânzi frumoase tinerei mișcări din ținutul Turdei.

Situația în Austria. Dieta Boemiei, convocată pe azi, va fi probabil imediat ajurnată. Opoziția germană a hotărât obstrucția și orice desbatere serioasă va fi cu neputință. În schimb va fi convocată camera deputaților din Viena pe ziua de 20 Oct. Situația însă e absolut nebănuită și nu sunt perspective de o lucrare pașnică și rodnică în parlament. Partidele opoziției slave sunt înverșunate contra guvernului. Totuși d. Bienerth este hotărât să facă o încercare. El va rosti la deschidere un discurs, făcând un apel către deputați ca să înlezească lucrările camerii. Apelul acesta va fi baza unei discuții din care poate să rezulte o lămurire a situației. Totuși nădeidea dlui Bienerth este puțină și o atmosferă de îndoială stăpânește spiritele.

Procesul ziarului »Reichspost«. Ziarul din Viena primește acum știrea din Budapesta că d. Emil Babeș are intențiunea de a da ziarul în judecată pentru »memoriul« pe care i-l-a atribuit lui. »Reichspost« adaugă în comentariu că știrea nu-i prea probabilă și că nu-l impresionează de loc.

O calomnie îndrăzneală. Ziarul »Deutsches Volksblatt« anunță că Dr. Aurel C. Popovici, va da în judecată pentru calomnie, pe cei dela »Wiener tags Journal«.

Acest ziar afirmase că d. Popovici mas dator pentru imprimarea ziarului »Gross-Oesterreich«, datorie care urma ca d-sa să fie urmărit.

Aceasta a făcut pe d. Dr. A. C. Popovici să se adreseze telegrafic către »Deutsches Volksblatt« desmintind știrea și făcând darea în judecată a lui »Wiener tags Journal«.

Încă un ecou dela congresul naționalității slave. Cetitorii noștri își aduc aminte că din naționalitățile slave, subjugate, singurii care au crezut nimerit să ia parte la congresul național de medicină din Budapesta. S-au totuși ungurii, cari nu știu ce este buna au intrat în așa fel, încât polonezii curie n-au putut să aibă.

Ziarul vienez »Vaterland« primește telegramă din Cracovia, din care se vede că tul pe care l-a avut această chestiune.

Zilele trecute s-a convocat în acel oraș, în care profesorul Nicherkiewitsch arată amărât, ce primire rece au avut polonezii la Budapesta. În comisuni n-au fost reprimări. Mai mult: ziarele ungurești au trecut sub tăcere referatele prezintate de medici poloni.

Cauza acestei purtări profesorul o găsește acum a treia zi după Paști — în una noasă a ungarilor.

Medicii prezenți au hotărât să trimească gilor maghiari expresia indignării lor față de această atitudine necuviincioasă. În același timp vor înainta un memorandum viitorului congres medical, care se va ține la Londra, propunând energic și cerând ca pe viitor să fie și ei înținuți în mod egal.

Din parte-ne, regretăm, firește, amărăciunii cari au trebuit să le înghită medicii poloni. Vorba ceea: ce și face omul singur...

Căci doară locul lor nu era între unguri, ar fi trebuit să urmeze pilda românilor, care au urmat-o atâtea alte naționalități.

Nu mai puțin întâmplarea cu polonezii e un exemplu pentru aceia cari ne bat capul cu »moderația«, căci se vede odată mai mult primesc ungurii o asemenea atitudine.

fu o boală, sau o nebunie sau amandouă la un loc. Îmi luam plăcerea ori unde plăcea, — și treceam. Uităm că orice mărunță acțiune zilnică formează sau deformează caracterul și că, prin consecință, ceiace ai făcut în taina odăiței, va trebui să strige într-o zi pe coperișe. Încetam să îmi fiu stăpân. Nu mai fui căpitanul sufletului meu și nu știam asta. Am permis plăcerii să mă domine și am căzut într-o oribilă disgrăție. Nu mi mai rămâne acum decât un singur lucru: umilinta desăvârșită!...

Dacă merg bine toate, voi fi liberat pe la sfârșitul lui Mai și sper să plec imediat într'un sat de mare, în străinătate, cu R... și M...

Marea, cum spune Euripide spală petele și rănilor lumii.

Sper să stau cel puțin o lună cu prietenii mei, să regăsesc calmul și echilibrul, o inimă mai puțin frământată și gânduri mai liniștite. Simt un dor ciudat pentru marile lucruri simple și primordiale, cum e marea, care e o mamă pentru mine tot atât cât pământul. Mi se pare, că toți, noi contemplăm prea mult natura și trăim prea puțin cu ea. Dau o mare dreptate purtării grecilor.

Niciodată ei nu perorau asupra amurgurilor și nici nu se certau ca să hotărască dacă umbrele pe iarbă erau viorii sau nu. Dar ei vedeau că marea e pentru înotător și nisipul pentru celce umblă. Le plăceau pomii fiindcă aruncau umbră și pădurea pentru tăcerea dela amiază. Vierul își împletea ederă în păr ca să oprească razele soarelui când se apleca peste mugurii tineri, și cât despre artist și atlet, cele două tipuri pe cari

ni le-a dat Grecia, ei împleteau în ghirlande foile laurului amar și ale cucutei, cari altminteri n'ar fi fost de nici un folos oamenilor.

Noi ne numim epoca »utilitară« și nu e măcar un lucru căruia să-i cunoaștem întrebuințarea.

Am uitat că apa poate să curețe, focul să purifice și că pământul e mama noastră a tuturor. Ca urmare, arta noastră e fără strălucire, ca luna, și petrece cu umbrele, câtă vreme arta greacă are strălucirea soarelui și pertractează de-adreptul cu lucrurile.

Am convingere că e o purificațiune în forțele elementare și vreau să mă reîntorc la ele, ca să trăiesc lângă ele.

Fără îndoială, pentru cineva așa de modern cum sunt eu, »copil al secolului meu«, a contempla simplul lumea, e un deliciu.

Tremur de plăcere când mă gândesc că în ziua când voi fi liber, trifoiul și liliacul vor fi în floare prin grădini și că voi vedea vântul mișcând cu o frumseță ce-ți dă fiori, aur legănat al unuia și penele de purpură pală a celui alt, așa fel că aerul va fi pentru mine ca parfumurile Arabiei. Linne căzu în genunchi când văzu întâia oară mărăcinii înalți ai unui platou englez, îngălbeniți peste tot de florile sălbatice și mirositoare ale tufișelor și știu că pe mine, stăpânit de acelaș dor de flori or să mă aștepte lacrimi în petalele unei roze. Așa a fost din copilăria mea. Nu e o singură nuanță ascunsă în caliciul unei flori, o singură îndoială într-o scoică și căreia, printr-o subtilă simpatie, să nu-i răspundă natura mea.

Ca și Theophile Gautier, eu sunt unul din același pentru cari lumea exterioară există.

Cu toate acestea, știu acum că în dosul a frumseții întregi, oricât de satisfăcătoare există un spirit ascuns, ale cărui forme și tururi zugrăvite nu sunt decât feluri de mașini, — și cu acest spirit vreau să mă în armonie. Sunt obosit de formulele artificiale oamenilor și lucrurilor. Mystical în artă, m'amestă în viață, mysticul în natură, iată ce caută trebuie neapărat să l găsec undeva.

De câte ori treci la judecată, treci ca să judecată toată viața, tot așa. Cum toate sunt sentințe de moarte, și eu am trecut trei ori la judecată. Întâi, părăsisem sala de judecată, a doua oară ca să fiu dus la închisoare, a treia oară ca să fiu internat pe ani. Societatea, așa cum am constituit-o noi, va avea nici un loc pentru mine și n'are o viață să-mi ofere; dar Natura, ale cărei plăceri cad tot așa de bine pe drept și pe nedrept, avea în stânci despicături unde să mă ascundă vâi tainice, în liniștea cărora voiu plânge fără să fiu tulburat.

Ea va alina stele de pereții nopții ca să alina fără greș în beznă, și-și va trimite vântul suflă pe urma pașilor mei, ca să nu mă alunge nimeni la moarte: ea mă va curăța apele mari și mă va însănătoși cu ierburile amare.*)

În închisoarea dela Reading lângă oraș, e un mormânt de infamie și acolo e culcat un ticălos consumat de dinți de flacări; într'un lîntoliu zător e culcat, și mormântul său n'are nume.

*) Din »De profundis«.

Un lucru greu de explicat.

„Asociațiunea” și Andrei Șaguna.

Biserica ortodoxă română a fixat pentru serbarea centenarului Șaguna ziua de 4 Octomvrie. Centrul acestei serbări va fi orașul Sibliu, unde residează capul bisericii și unde a trăit și a lucrat și s'a slins Șaguna. Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, fondată și condusă la început tot de Șaguna, cu reședința tot la Sibliu, își ține adunarea sa generală, care este ambulantă, în acest an tot la Sibliu și tot în luna lui Octomvrie. Presupunerea n'ar fi fost fără temeliu, că Asociațiunea tocmai în vederea serbării centenare proiectate și anunțate cu un an înainte, de organele bisericii, se întrunește în adunare generală anume la Sibliu și anume în Octomvrie pentru a serba și ea fie alături fie împreună cu biserica. Presupunerea însă precum se dovedește acum este cu desăvârșire greșită. Asociațiunea se întrunește cu 5 zile înainte de serbarea bisericească și programul acestei întruniri nu cuprinde nimic ceea ce ar dovedi că actualii ei conducători ar voi să-și reamintească, că s'a împlinit o sută de ani dela nașterea fondatorului ei, aniversare serbată de biserică în acelaș oraș cu vre-o câteva zile mai înainte.

Nu credem să fie vre-o intențiune, vre-o manifestație în această coincidență cludată, dar, ori cum ar fi, ea se prezintă într-o lumină foarte urâtă. Nu am voi să formulăm capete de acuze în contra conducerii actuale a societății noastre atât de populare, din faptul că ea a rămas cu desăvârșire indiferentă față cu aniversarea seculară a fondatorului și protectorului ei, și a lăsat să treacă nebagată în seamă atât data de 20 Decemvrie 1908 cât și data serbărilor bisericii fixată pentru 4 Octomvrie curent. Nici meritele lui Andrei Șaguna, nici memoria lui n'au să sufere nimic din această cauză. Însă socotim un lucru nepotrivit și greu de explicat, când Asociațiunea caută pentru întrunirea sa anume orașul, în care se concentrează serbările centenare pentru Șaguna, se întrunește chiar cu vre-o câteva zile înaintea acestor serbări, pentru ca nu numai să nu serbeze și ea, ci să ignoreze cu desăvârșire

aceasta serbare. Dacă ar fi posibil a cugeta la o demonstrațiune, — ceea ce ar fi absurd — demonstrațiunea s'ar fi putut manifesta într-o formă și mai aspră când adunarea Asociațiunii ar fi fost convocată cu programul actual pe ziua de 4 Octomvrie.

Scrisoare din București.

Funcționarismul. — Acuze bulgărești contra stărilor sociale din țară. — Liga balcanică.

București, 26 Septemvrie v.

Prin îndrumarea noastră spre un stat european modern era inevitabil ca societatea să se dedice în mod sporit serviciului public. Teritoriul țării nu l-am sporit, dar am căutat să facem o administrațiune mai în grijită, și prin urmare trebuința de funcționari publici creștea în mod firesc în măsura progreselor țării pe toate terenele. Am înființat o rețea de căi ferate, cari reclama o ceată mare de oameni să o servească. Instrucțiunea publică, îngrijită de stat, cerea noi și noi puteri didactice. Biserica a fost pusă și ea supt ocârmuirea statului și preoții au devenit funcționari ai statului. Nu este deci nici o mirare când în săriturile de progres, ce am făcut, de abia se găsea numărul suficient de candidați — calificați și necalificați fără alegere — pentru a satisface trebuințelor mari de servicii publice. Dela o vreme însă fuga progresului s'a moderat și am trecut la un pas mai liniștit în mersul nostru înainte. Cererea după funcționari publici s'a micșorat și ea în mod însemnat, însă oferta nu s'a oprit, ci sporea mereu înainte, fiindcă societatea s'a deprins cu cererea mare; căpătuiala era ușoară, grasă și plăcută. Funcționarii dominează întreaga țară, și, ca și în orice altă țară, au găsit o cale pentru stabilirea unui echilibru între cererea mică și oferta prea mare. Ele au prins obiceiul de a da afară pe funcționarii, la cari nu puteau conta ca partizani și a-i înlocui cu alții probați și adicți lor. Prin această măsură însă nu s'a redus oferta, ci din contră

ea a sporit și mai mult, căci acum trebuiau două rânduri de funcționari publici, fiindcă numai două erau partidele care se alternau la guvern.

Un rând de funcționari erau »în pâine» și ceilalți răbdau foame până când »ai noștri veneau iarăși la putere», dacă nu cumva preferau a se metamorfoza politicește în mod neîndoișos mai înainte de acest termen. Guvernele s'au convins însă că așa nu se poate administra țara, și că clasa numărăoasă a postulanților devine chiar pentru ele o adevărată nenorocire și au început a mai slăbi ceva din sistemul funcționarilor »cu schimbul». Dar pentru ca halul în care au ajuns țara prin funcționarismul, cultivat îndeosebi, să dispară, va mai trebui să curgă încă multă apă pe Dimbovița. După statistica oficială România avea la anul 1902 cu totul 102.560 persoane în servicii publice retribuite din visteria statului cu suma anuală de peste o sută milioane Lei. Dar nici dela 1902 încoași n'a putut fi oprită sporirea funcțiunilor. În anul trecut se găseau 11,341 persoane mai multe ca acum 6 ani, introduse cu salarii la bugetul statului; iar sarcina acestui buget s'a mai mărit în această rubrică cu alte 30 milioane Lei. Pentru o populațiune de 7 milioane 137.000 funcționari publici înseamnă o grijă administrativă mai mult decât părintească, căci pentru fiecare 100 suflete sunt instituți câte și doi funcționari publici, cari le îngrijesc și le regulează.

Bulgarii, vecinii noștri, și totodată rivalii noștri în modul de a-și întocmi administrațiunea publică a statului, sunt fără îndoială mai cumpătați și mai sobri în întocmirile lor. O ceartă de gazete a impresionat pe »Vecerna Posta» din Sofia atât de mult încât mâniașă a frânt în niște învinuiri foarte grele și în mod foarte bătărănos. Intre altele zice că poporul român muncește în robia »ciocailor» și că luxul este o preferință specială a românilor. Adversarul mâniaș nu este nici odată un judecător drept. El caută să insulte, nu să

Și până-n ziua când Crist va chema morții, odihnească-se în pace: nici o nevoie nu i să risipească lacrimi nebune, ori să scoată suspine slășietoare: omul ucise ceea ce iubea și de aceea i-a fost dat să moară.

Și fiecare ucide ceea ce iubește, s'audă toți aceasta: unii o fac cu o privire de ură, alții cu vorbe mângăietoare, lașul cu o sărutare, omul brav cu o spadă!..*)

„Suzette”.

Acesta este titlul celei mai noi piese a lui Brieux. După titlu, te-ai putea aștepta la vre-o farsă ușorică dintre acele pe cari le denumim »franțuzești». Dar iscălitura esclude din capul locului o asemenea temere. Brieux este un moralist, cel mai grav dintre moralisti. În unele piese a ridicat probleme din cele mai grave, cari l-au trecut de adreptul între scriitorii revoluționari. Așa a fost *les Avariés*, pe care cenzura a interzis-o, căci și la Paris ca și la Londra și mai în toate părțile, cenzura și a păstrat toată puterea în materie de teatru. Nu mai vorbim de »Toga roșie».

Este curios că deși clarificat astfel, Brieux a ajuns membru al Academiei și tocmai această nouă calitate a lui Brieux face ca orice nouă lucrare a lui să fie așteptată cu multă încordare. Nu-i vorbă, s'au văzut academicieni cari să-și feștească »grantul» cu piese foarte ușurele, toc-

mai de genul pe care l'aminteam mai sus. Imi aduc aminte că asupra lui Henri Lavedan s'au făcut atâtea presiuni oculte, în cât pe așele cari anunțau piesa *Le vieux marcheur* a fost silit să suprima titlatura »de l'Académie française» care în mod firesc îi sublinia numele. Dar se pare că d-nii dela academie suportă mai ușor asemenea manifestări decât pe cele »revoluționare» și le vine destul de greu să înghită pe colegul lor Anatole France care după ce-a devenit academician a devenit și revoluționar. Nu cumva se va fi întâmplat cu Brieux tocmai din contră?

Din câte spun cronicarii teatrali — *Suzette* nu s'a tipărit încă în volum — noua piesă, prin problema ce ridică și prin felul cum o rezolvă, e menită să impace pe toată lumea.

Suzette este o fetiță care suferă toate chinurile sufletești din cauză că părinții se ceartă și sunt în divorț. Lupta dintre soți începută din pricina infidelității soției, continuă pe urmă din cauza copilei, pe care ambii părinți o iubesc de o potrivă și și o smulg unul altuia, fiindcă fiecare vrea s'o aibă pentru sine.

Cum vedeți, subiectul nu e nou. A fost tratat de nenumărate ori și în piese de teatru ca și în bucăți literare de alte genuri. Nici împăcarea soților din cauza copilului nu e ceva nou. Decât, din desfășurarea acțiunii — așa cum o putem cunoaște din rezumatele acelorasi cronicari — se pare că teza autorului nu e bine susținută, sau mai bine zis că propaganda pe care o face nu poate atinge rezultatul dorit.

După ce s'a scris atâtea pentru a obține legea divorțului — căci în adevăr e barbar ca două ființe să fie legate pe vecie ori cari ar fi dramele ce le despart în realitate — e firesc și e bine, azi după ce legea există, ca să se facă și propaganda contrară și să se arate soților, prea grăbiți cu »incompatibilitatea de caractere» că atunci când sunt copii la mijloc sunt datori să se gândească mai mult la aceștia decât la propriile lor dezagrame. Dar în acest scop trebuie să și alegi și un conflict potrivit. Când iei ca temă necredința unei femei e cam greu să ajungi la rezultatul dorit, pentru că în definitiv nu prea se va găsi bărbatul — dacă e în adevăr om demn — care să poată continua traiul cu femeia înșelătoare.

Să admitem însă că tocmai acest quasi imposibil l'a ispitit pe Brieux, care a vrut să arate tocmai o asemenea înaltă pildă de moralitate superioară: un bărbat care merge atât de departe cu jertfa, încât pentru dragostea copilului său își iartă și femeia necredincioasă, impunându-și de bună voie o viață întreagă de suferință. Negreșit, aceasta ar putea fi tendința unui moralist și el e în drept să predice o asemenea purtare și să spere chiar că va găsi imitatori.

Dar în acest caz se ivește o nouă dificultate, care credem noi că ar constitui principala slăbiciune a piesei, așa cum o cunoaștem din dările de seamă. Dacă femeia vinovată și iertată este necinstită, în senzul conjugal al cuvântului, soțul ultragiă și iertător nu este și el numai necinstit în acelaș senz — că a avut amante, ceea ce după morala curentă nu e tocmai grav și în tot cazul

*) Din »Balada închisoarei dela Reading».

spună adevărul. Cu toate aceste trebuie plecată urechia și la cuvintele adversarului și cercetat dacă nu cumva se ascund supt mânia și grosolanăia lui și vre-un grăunte de adevăr.

De altă parte și în același timp când »Vecerna Posta« emite bătărăniile sale la adresa României, se fac încercări pentru o înfrățire și o confederație a popoarelor balcanice, între care pe nedrept sunt numărați și românii. Mai săptămânile trecute a fost fondată aici în București o societate supt denumirea de »Liga balcanică«. Președinția acestei societăți a luat-o cunoscutul naționalist general Pilat, iar conducerea ei și-a păstrat-o tot așa cunoscutul apărător al albanezilor »prințul« Albert Ghica, care trece drept un pretendent la tronul albanez. Activitatea Ligei este deocamdată platonice. D. Argi teanu, corespondentul din București al »Vecernei Posta« — tocmai ea! — a ținut în localul societății o conferință despre dezvoltarea ideii confederației, urmată de concert »intim«. N'avem nevoie a accentua îndeosebi că întreaga plasmuire este lipsită de vr'o însemnătate oare-care

O satisfacție croaților ?

Am dat ieri știrea, că ministrul de externe Aehrenthal a declarat baronului Rauch, banul Croației, că desaproabă cu desăvârșire politica acestuia și că nu va aproba nicidecum persecuția sârbilor din Croația. În urma acestora — spunem — că situația baronului Rauch este zdrun-

Se știe că baronul Rauch este o creatură a coaliției maghiare, care l-a trimis la Agram ca să pedepsească coaliția sârbo-croață pentru obstrucția ce i-a făcut în parlament, și a contelui Aehrenthal, protectorul intim al coaliției maghiare.

Se pare însă că a venit vremea când baronul Rauch va trebui să cadă. Suntem informați că membrii croați ai parlamentului au început pe sub mână tratativele cu Kossuthistii pentru a înscena o a doua *rezoluție fiumană*, pe bază kossuthistă.

Așa se explică că în ședința parlamentului dela 29 Septemvrie croații n'au făcut nici o declarație de principii.

Ca atare, rolul lui Rauch s'a isprăvit. Guvernul maghiar e gata să l sacrifice, pentru a face împăcarea cu croații. Când zilele trecute Rauch a venit la Budapesta, Kossuth n'a avut timp să-l primească.

Văzându-se astfel tratat, Rauch a venit la Viena ca să se plângă celui alt protector al său, contelui Aehrenthal. Acesta a fost în toldeauna și este și acuma partizanul oligarhiei maghiare. Prin urmare Rauch n'a nimerit la loc bun. După informația corespondentului nostru, și Aehrenthal l-a lăsat pe Rauch să cadă. Această știre este în deplin cu acord cu celelalte știri ale noastre, pe cari le confirmă.

Ne putem deci în curând aștepta la reînnoirea rezoluției fiumane pe bază kossuthistă și la căderea baronului Rauch. Grațierea ori cel puțin reducerea pedepselor condamnaților din Agram va fi una din satisfacțiile ce se vor da croaților.

Scrisoare din Paris.

Paris, 6 Octomvrie.

Iarna la Paris — Tot despre »Legenda veacurilor«. Povestea unei mese. — Expoziția dela Grand-Palais. Un român aviator

suri ale anului. Întăile adieri de iarnă, și obrașii îmbujorați de frig întâia oră, a fetelor șglobii ai copiilor rumeni.

Cu ele vin — în țările nordice, în România în Ardeal — povestirile fulgilor de zăpadă, a curilor înghețate și a frumoaselor Dumineci de iarnă, cu câmpuri troenite de ninsoare, peste străluceste ca o comoară de pietre nestimate, lumina soarelui resfrântă în fiecare fir de zăpadă în fiecare cristal de gheață. Vin clinchete de zgălăi și șgomote ușoare de săni ce sboară peste albul nesfârșit, și urlete de vânt, auzite de departe de lângă focul prietenos al căminului.

Aici însă, ne așteaptă tristețea zilelor cețoase cu cer bolnav, cu ploii nesfârșite, cu frigul umed al toamnei care nu îmbătrânește, ci stăruie curând, până câtră primăvară.

Aici, zăpada nu e albă; fulgii săraci sunt cenușii, amestecați cu ploaie și cad mereu, poșomorâți, sombri, așternându-se pe casele înalte negre, pe pomii goi, pe ulițele murdare, și-n șfletele visătorilor dornici de ceruri străine, a Bradelairilor sombri, chinuți veșnic de un *spleen*-ul ucigător al cetăților uriașe...

Alaltăieri seara, o cavalcadă originală, compusă din personaje împrumutate romanelor lui Victor Hugo, s'a dus la biserica Notre-Dame, în mijlocul mulțimei adunate acolo, ca să sărbătorească »Legenda veacurilor«. Erau călăreți îmbrăcați în toate felurile, purtând în mână prăjini încărcate cu lumini de toate colorile, fete cari duceau ghirlande de hârtie, o Esmeraldă veselă, cu toba și capra ei legendară, iar la sfârșitul șirului, un episcop îmbrăcat în haine de sărbătoare, un episcop bătrân, ras peste tot, purtat pe umăr, care dădea mereu din cap, căsca gura și-și mișca mâna în semn de binecuvântare. Și tot alaltăieri aceia era urmărit de câteva automobile înalte, încărcate cu reflectoare de acetilenă, cari își aruncau lamele de raze departe, luminând ca ziua.

Dacă din această pricină misiunea lui Rauch va eșua, e foarte probabilă numirea unui general ca ban al Croației, până la restabilirea unui regim parlamentar.

Aceasta este informația pe care o primim din Viena din cercuri bine informate. Ea este de o importanță colosală și cine știe să citească printre rânduri va găsi într'însa semnele unor însemnate evenimente ce se pregătesc.

putea aduce în mod logic iertarea reciprocă a ambilor vinovați — dar el este necinstit în înțelesul general al cuvântului, este escroc și plastograf; iar când o răpește pe fiică-sa Suzette, ca s'o aibă numai el, iar nu și mama ei, aceasta îl amenință că-i va denunța pungășia făptuită. E dela sine înțeles că bărbații cari ar avea să învețe cum să se poarte și ar fi puși în situația nenorocită de a-și ierta soția păcătoasă — nu vreau să zic păcătoasă — dela sine înțeles că se vor revolta și vor zice că nu vor să ia exemplu dela un pungăș, care, evident, nu putea avea simțul onoarei.

Este drept că Brioux, pentru a nu-și nenoroci cu totul teza, a avut grija să nu realizeze împăcarea supt imperiul acestei amenințări. Din potrivă soțul se împacă tocmai în momentul când femeia, obosită de luptele duse până atunci, declară că renunță la orice pretenții, renunță și la copil, pentruca aceasta să nu mai sufere din cauza ei. Această dovadă de dragoste îl biruiește; dar este evident că ar fi fost biruit în orice caz prin arma pe care o avea femeia izgonită: secretul

plasticității și escrocheriei. Obosită un moment, ea putea fi perfect odihnită a doua zi — și atunci pas' de mai fă pe grozavul.

Blăni scumpe încep să împodobească gâturile cucoanelor, trăsurile se închid una câte una, iar la colțurile de stradă, și-au așezat cuptorul întâi negustori de castane...

Ah, câte amintiri nu-ți evocă mirosul cald al castanelor prăjite, aburii parfumați ce se răspândesc în aer! Castanele prăjite miros a început de stagiune; cu ele vin întâiele volume de ver-

plastografiei și escrocheriei. Obosită un moment, ea putea fi perfect odihnită a doua zi — și atunci pas' de mai fă pe grozavul.

Academia poate fi liniștită: piesa nu este revoluționară în tendința ei. Dar putem zice că de astădată Brioux a fost revoluționar fără voie. Speculatorii — aceia cari țin să scoată *morală* din pieșele văzute, mai ales din pieșele unui moralist — nu vor fi fost îndușoșiți de peripețiile luptei și împăcării dintre cei doi soți, pe cari îi vor fi caracterizat cu zicala franțuzească: »ils s'entendent comme larrons en foire« (se înțeleg ca hoții la bălciu); dar tocmai aceste peripeții, expuse atât de sugestiv, dupăcum ne asigură cronicarii teatrali, îi vor fi umplut de scârbă împotriva familiei de azi, așa cum se prezintă în foarte multe cazuri — și aceasta este partea revoluționară, din acest punct de vedere Brioux este și astăzi tot cel de altă dată.

Livia.

pentru Victor Hugo cea ce e »Hamlet« pentru Shakespeare, *Infernul* pentru Dante și »Faust« pentru Goethe. Insuși autorul a spus că această culegere de versuri e cea ce-a făcut mai bun, cea ce nu crede să întrecă. Masa pe care au fost scrise poeziile cari compun »Legenda veacurilor«, se poate vedea la muzeul Victor Hugo: e o masă simplă, de lemn ordinar, fără nici un caracter special.

Victor Hugo o dăruise prietenei sale, d-na Dronet, cu următoarea dedicație:

»Dăruesc doamnei Dronet această masă, pe care am scris »Legenda veacurilor«. Guernessey, 16 August 1859«.

Prin testament, d-na Dronet a lăsat acest dar unui nepot ai ei, — administratorul de azi al muzeului Victor Hugo.

Într-o zi, el își găsi servitoarea ocupată să frece cu leșie masa, tocmai unde era dedicația marelui poet.

Nu înțeleg de loc — zise dânsa — cum se poate că domnul, care e așa de curat și de îngrijit, să aibă o masă așa de murdară...

Negreșit, stăpânul mesei o opri la timp: dedicația era încă citeată. Dar ca s'o apere în viitor de asemenea... îngrijiri nefolositoare, administratorul a pus peste scrisul lui Victor Hugo o sticlă, supt care se poate citi și acum »Dăruesc această masă... etc.«

La Grand-Palais s'a deschis de câteva săptămâni, expoziția de baloane, dirigiabile, aeroplan, biplane și alte curiozități aeronautice, — expoziție despre care am pomenit ceva într'una din scrisorile mele trecute.

Contra pistruielor și alunițelor

să folosiți

Crema și săpunul de lapte benzoe

original a lui KÁRPÁTI,

fiind unicul cosmetic ideal pentru mâni și față. În câteva zile depărtează pistruiile și toată necurătenia pielii. Comandele de 6 doze se expediază franco. Se poate căpăta d la preparatorul **Kárpáti János farmacist în Arad, Boros-Béni-tér Nr. 15**; precum și dela drogueriile și parfumeriile din Arad. Magazin principal în Budapesta: farmacia **Török József Király-utca Nr. 12.**

Să nu folosiți și să nu primiți numai cremă de lapte benzoe a lui Kárpáti, prețul 1 cor și săpun de lapte benzoe, prețul 70 fil. Să vă păziți de imitațiuni!

Nimic mai interesant, pentru cei pe cari li interesează progresul aviației, decât această impunătoare expoziție. Sunt arătate aici, începând de la balonul simplu al fraților Montgolfier, urmând cu baloanele naiv colorate, cu nacela pictată, de mai târziu, continuând cu aerostatele perfecționate din veacul trecut și sfârșind cu dirigibilele și aparatele mai grele decât aerul, inventate în zilele noastre, — sunt arătate zic, toate fazele prin care a trecut deslegarea problemei navigației aeriene.

Locul de onoare îl ocupă gloriosul aeroplan, cu ajutorul căruia Blériot a trecut Canalul-Mănecii; e învechit, rănit — ca un erou, în mijlocul atâtor aparate noi, și înconjurat de flori, pe o rotundă de iarbă. Pe de lături, monoplane și biplane mai mari și mai mitite, fiecare cu numele său. Biplanele fraților Wright, *Antoineta* lui Latham, sveltă ca o rândunică; urcate în slavă, cu fruntea lipită de tavanul expoziției, stau baloanele, — ca o măturie a gloriei trecute. În sălile laterale, expoziții de jucării în formă de aeroplane, expoziții retrospective de aeronautică, expoziții de mici monoplane și biplane, cari candidatează pentru nemurirea viitoare.

Printre reprezentanții noiei serii de aviatori, își expune modelul de aeroplan și un român, d. Purcăreanu. D-sa e mecanic în Paris și după cum spunea un prieten — căruia noi îi zicem Tristul — are «scânteia divină».

— Dacă ar avea bani să-și poată lucra aeroplanul, ar face minuni!... Dar e sărac și nu-l ajută nimeni... Uite, modelul expus aici și l-a făcut adunând cuie și polcoave de pe stradă și topindu-le... Precum vezi, aparatul l-a fost primit aici, și probabil, au să-l premieze... Atâta are Purcăreanu că nu prea are inițiativă... e cam leneș...

Il întâlnim pe d. Purcăreanu pe o alea a expoziției. Ne duce la aeroplanul d-sale, aruncă priviri de bunăvoință boaloanelor, surâde cu ironie unor aparate prea încărcate cu pânze «cari se târăsc pe pământ și zboară ca lebedă» și se plânge că nu-l ajută nimeni.

Il poftesc la mine acasă pe a doua zi.

»Mai stăm de vorbă, zic, poate facem rost de niscaiva parale, să-ți patentezi invenția. Scriu un articol... facem gălăgie în gazete... ce zici?

— Viu mâine, Duminecă.
— Bine. Adu-mi o descripție a invenției d-tale.
— Aduc. Aduc și un articol despre aeroplan.

— Bravo! La revedere pe mâine.
A doua zi n'a venit. L-am întâlnit seara.
— N'am venit ieri. Am fost la pictorul Leverin, la un ceai... Am petrecut bine... Era lume multă, erau și femei.

— Să fii sănătos, prietene... Când vei avea vreme, mai vino... sunt acasă totdeauna dimineața...

Și ne-am despărțit, convins odată mai mult că «Românul e născut poet». *Tristan.*

Din Străinătate.

Situația guvernului turc. Paris. — Din convorbirile pe cari le-a avut colaboratorul ziarului «Le Temps» cu marele vizir și cu ministrul de externe, reiese că guvernul se simte stăpân pe situație. Guvernul e hotărât să introducă mai multe reforme în ce privește politica internă. Marele vizir a declarat între altele că dreptul de intervenție al patriarhului se referă exclusiv numai la chestiunile absolut religioase, de aceea guvernul nu va permite ca patriarhul să intervină și în alte chestiuni. Marele vizir și în primat speranța că unirea tuturor elementelor naționale din imperiul otoman se va putea face fără dificultăți. Toată puterea se află exclusiv numai în mâinile guvernului, care va ști cum să uzeze de ea.

Vorbind despre manifestul tinerilor egiptieni către guvernul englez, marele vizir a declarat că guvernul turc nu are nici o legătură cu naționalistii din Egipt și nici nu dorește ca să între în

relațiuni cu dânsii. Guvernul turc e mulțumit cu situația politică din Egipt, așa cum e astăzi.

Deputația turcă la Livadia. Se anunță din Petersburg: Deputația turcă a sosit la Livadia și se va prezenta azi Vineri țarului. În Rusia se atribuie acestei deputații o importanță cu atât mai mare cu cât se știe că la audiență va asista și Isvolski împreună cu ambasadorul rus dela Constantinopol.

»Koelnische Zeitung« află din Constantinople din bună sursă că trimiterea misiunii otomane la Livadia are nu numai un caracter de politețe ci și o mare însemnătate politică. Rifaat pașa are imputarea trebuincioasă pentru o mai cordială înțelegere politică și militară, între cari și în privința acordului asupra trecerii vaselor de război prin Dardanele. Rifaat trebuie de asemenea a-și depune toate silințele și toată energia în favoarea unei întrevăderi între țar și sultan, întrevădere pe care cercurile dirigente din Constantinople pun o mare greutate sperând a recăștiga pentru Poartă deplină libertate de acțiune în partea turcească a Mării Negre și rezultate însemnate pentru pozițiunea Turciei în concertul europeanesc.

Patriarhatul dela Târnova. »Politische Correspondenz« din Viena află din Sofia:

Svonul că guvernul bulgar se va folosi de aniversarea independenței spre a reînființa patriarhatul dela Târnova, nu se confirmă. În unele cercuri se afirmă cu toate acestea că acest plan există, se accentuează însă că reînființarea patriarhatului nu va avea ca urmare desființarea exarhatului din Constantinople. Această instituție va continua să funcționeze în interesul bulgarilor ortodocși din Turcia.

Sute de arestări în Cetine. Din Cetine se anunță că arestările în afacerea conspirației continuă. Numărul persoanelor arestate se urcă până acum la câteva sute. Între cei arestați se află și maiorul Sotschnitan, fiul cunoscutului voevod. El a fost însă pus în libertate, în urma intervenției ambasadorului rus.

Interesele Franței în Maroc. Generalul D'Amade, fostul comandant al trupelor franceze în timpul expediției la Casablanca, a declarat unui redactor al ziarului «Matin» că expediția spaniolă în Maroc a creat o situație extrem de periculoasă pentru Franța. Această expediție trebuie să înceteze, altfel, influența Franței în Algeria și chiar poate și liniștea ei vor fi periclitate. Viitoriul Algeriei este îndreptat spre Oceanul Atlantic prin drumul pe uscat care trece prin Ujdja, Tasa, Fez și Rabat.

Dacă Franța nu vrea să-și expună prestigiul și interesele sale în Algeria, ea nu poate să permită ca Tassa să cadă în mâinile spaniolilor, altfel ar însemna pentru Franța un adevărat Fachoda marocan. Chiar dacă spaniolii nu au acum această dorință, ei vor fi siliți să pună mâna pe Tassa printr-o necesitate militară și politică. Primele succese ale spaniolilor au produs în toată Spania o redeșteptare a partidului militar; chiar regele Alfonso nu și-a ascuns dorința de-a căuta în Maroc un fel de despăgubire pentru coloniile pierdute; de altminte se știe că guvernul spaniol e supt influința Vaticanului.

Franța trebuie să intervină dacă vrea să salveze interesele sale economice și politice în Africa.

Ministrul de război a cerut generalului D'Amade, care este în concediu la Montauban, explicații asupra declarațiilor făcute de el corespondentului ziarului «Matin».

Scrisoare din Roma.

Papa bolnav. — O naștere în Vatican. — O spargere ingenioasă.

— Dela corespondentul nostru. —

Papa bolnav.

Dela 1870, decând italienii au cucerit Roma, papa s'a închis în Vatican și a urmat să-și alibă curtea lui, soldații lui, politica lui aparte, considerându-se prizonier în Italia și în Roma, care i-s'a luat samavolnicește — zice el.

Cu toate că este izolat și separat, cu toate că anticlericali îl urăsc, cu toate că puterea papală a rămas numai ca o amintire de care azi nimeni nu mai face caz, totuși papa este un punct de curiozitate și de interes pentru toată Italia și pentru mare parte din Europa.

O schimbare în politica papală față de Italia și de lumea liberală, te așteaptă ori de câte ori, moartea chiamă în paradis pe vre-un papă, și iată de ce, la fiecare indispoziție a papei, toate gazetele și toată lumea din Italia se ocupă cu viu interes.

Cu toate că se ține un adânc secret asupra sănătății papei — când aceasta este subredă — totuși, când transpiră câte ceva, detaliile ce se dau și proporțiile ce ia indispoziția papei, sunt îndoite.

Zilele acestea, a circulat vești alarmante asupra sănătății lui Pius al X, și acum în urmă, gazetele zic, că *pare* că este vorba de o indispoziție fără gravitate: *pare* că papei i-s'a umflat un picior, din pricina damblalei de care suferă, iar medicii *pare* că au declarat că nu este vorba decât de o maladie fără nici o importanță.

Zic *pare*, pentru că dupăcum vă spui mai sus, secretul cel mai mare, se cearcă să se păstreze asupra sănătății papei.

O naștere în Vatican.

Și fiindcă vă vorbesc despre papa, să vă spun că în palatul Vaticanului, zilele trecute s'a întâmplat o naștere.

Da; cu toate că în zidurile Vaticanului nu se pomenește picior de femeie, totuși o... femeie a născut... o femeie de leu, o leoaică.

Anul trecut împăratul Abisiniei, Negusul Menelik, a dăruit papei o păreche de lei tineri. Aduși din Abisinia cu mare băgare de seamă, leii au fost instalați într-una din grădinile Vaticanului, într-o cușcă de fier. Încetul cu încetul leii au crescut și alaltăieri leoaica a dat la lumină doi pui, cari zice că seamănă cu doi pui de pisică.

Dacă în fiecare an Vaticanul o să alibă câte alți doi pui, în vr'o zece ani, o să ajungă să aibă o turmă de lei. Ce o să facă papa cu ei?

O spargere ingenioasă.

Nu știu ce să mai inventeze hoții ca să comită spargeri, cari mai de care mai ingenioase. Povestirea faptelor de mai la vale, au ceva «alla americana» ca ingeniositate — probă că rassa latină nu se lasă mai pe jos decât America... chiar și în rele.

Într-o agenție de expedițiuni, un birou care se însărcinează cu expedierea mărfurilor, cuferilor, bagajelor — s'a prezentat pe înserat doi hamali, aducând o ladă de lemn foarte grea, pe care era scris cu litere mari: *Frangile. Atențiune.*

Hamalii spuseră d-lui Schmit, proprietarul agenției, că trebuie să se expedieze această ladă pe adresa unui domn dee Sanctis din Ancona. În

Dacă a-ți încercat toate!

și tot nu v'au trecut durerile reumatice cereți o sticlă de

SPIRT DE GHIATA

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, provenite din răceală, ca d. e. se folosește cu rezultat bun. În contra GUTURAIULUI singurul remediu.

Prețul unei sticle 60 fiteri, o sticlă mare 1 cor. 20 fl., 3 sticle mari

san 6 sticle mici se trimit porto franco.

Cantități mai mici nu se trimit prin postă.

Se găsește și se poate comanda

Szémann Agoston,

farmacist,

Hatvan, Főter nr. 126

Se expediază sticle în toate părțile țării

trebați ce este în ea, declarară că sunt vase de maiolică.

Cum era pe seară, aproape de închiderea agenției, lada fu dusă în deposit, pusă binișor jos, și lăsată să fie expediată a doua zi.

A doua zi, când a deschis prăvălia, bietul domnul Schmidt — un neamț instalat la Roma — a găsit casa de bani spartă, tăiată cu un fierăstrău circular. Speriat și nepricepând ce s'a petrecut, a dat alarmă.

S'a stabilit din cercetările poliției, că un hoț fusese închis în ladă, hoț care a spart casa de bani.

Intr'adevăr, capacul lăzei s'a găsit, rupt, în ladă erau paie, o cutie cu chibrituri, o daltă, un ciocan. Cassa de bani avea o gaură făcută cu fierăstrăul circular cât puteai să bagi mâna, dar din fericire, cea 4000 de franci ce erau în ea, nu au fost furați, pentru că erau închiși într'o despărțitură din fundul cassei.

Hoțul s'a mărginit cu 10 franci, ce a găsit în cutia unui birou, și... pe aci ți-e drumul.

Și poliția?

Poliția îl caută și acum, precum caută pe cei doi hamali cari au adus lada, dar lai de unde nu-s.

Corresp.

In preajma congresului național bisericesc.

O chestiune de discutat.

— 1/14 Octomvrie.

Săptămâna viitoare, Joi se va deschide congresul național bisericesc în Sibiu. Parlamentul nostru bisericesc va avea din nou să discute o serie de însemnate chestiuni actuale, cum sunt chestia școalelor noastre în fața noii legi școlare, apoi chestiunea canonică a arhiepiscopului de episcop din Caransebeș. Alături de aceste chestiuni importante, nu vor trebui însă lăsate în părăsire nici chestiunile de organizație și viață administrativă.

Statutul organic, opera uriașului al cărui centenar se va serba, oricât ar fi de măreață, nu poate fi desăvârșită. Mai ales în realitatea aplicării spiritului și chiar textului lui pot fi jignite prin dispozițiuni ulterioare. În privința asta găsim că e de interes articolul de mai la vale pe care-l primim dela un protopop din archidieceză și îl supunem atențiunii membrilor congresului național.

Deoarece asupra Statului organic caută mulți cu ochi invidioși pentru libertățile cele multe, ce ni-le dă și ar dori în tot modul a le restrânge, ca astfel se poată introduce în biserica noastră o înstrăinare între cler și popor, este datoria fiecărui credincios a veghia, ca drepturile cuprinse în el se nu fie într-o nimica restrânse de potrivnici. Simțind noi o așa pornire trebuie să-i sărim cu toții în apărare și apărând, potrivit nu ne poate face nici o pagubă. Mai mare rău însă am face, când spărtura ar proveni dela noi și mai uitându-ne de datoriile nu am fi destul de atenți la modul cum se execută principiile lui. Bunătatea Statului organic numai atunci se poate gusta cu deplină mulțumire, dacă se execută și interpretează în spiritul contemplat de cei ce ni-lau făcut și ni-lau dat, pentru-că numai atunci își și aduce roadele sale binefăcătoare.

Dacă cercetăm viața arhierilor de atunci și a acelei pleiade de bărbați din cler și mireni cari cu toții au lucrat la facerea Statului organic, ne convingem că intențiunea lor a fost, ca această biserică săracă și influențată de străini, se fie pusă la adăpost, spre a nu se mai putea amesteca alții în afacerile ei interne, ci clerul cu credincioșii ei la un loc să-și îndeplinească și conducă afacerile lor bisericești ca și în familie, potrivit puterilor și trebuințelor lor ce se vor ivi după cea mai bună a lor părere. Se înlăture influențe mai dănuoase,

cari ar putea aservi biserica intereselor străine și de partid. De aceea și vedem că organizarea ei este de așa încât fiecare corporațiune își poate aduce legile sale în sfera canoanelor bisericești după cum îi dictează și pretind interesele lor. Așa este sinodul parohial, protopresbiterial, eparhial și congresul, fiecare își aduce legile sale cu majoritate de voturi, cu acea intențiune curată, ca se înalteze biserica și pe credincioșii ei.

Spre păzirea și ținerea acestor legi sunt întocmite forurile justiciare și anume ca for I. Scaunul protopopesc, ca for II. Consistoriul eparhial și ca al III. for Consistoriul metropolitan, toate aceste întocmite ca să dea și să apere dreptatea în așa mod ca să nu se poată plânge nimeni de nedreptate.

Însă oameni suntem cu toții și astfel și reprezentanții și oficanții noștri, cari dacă în unele cazuri i-ar înșela părerea în hotărârile ce sunt a se aduce, atunci acele hotărâri trebuind a fi înaintate spre aprobare Veneratului Consistoriu, de undeni-să dă îndreptarea cerută chiar de s'ar ivi și după aceea vre-o nedumerire în vre-o cauză, este Consistoriul metropolitan, care toate le lucră și ar trebui să le lucre pentru a nu fi știrbită și restrânsă libertatea bisericești noastre, ci se rămână așa după cum au contemplat cei cari ne-au dat-o. Deaceia ne incumbă tuturora datoria ca să veghiăm cu toții și să-o păzim ca pe lumina ochilor, ca ea să rămână intactă, ba încă lărgită și dacă cineva, undeva ar observa vre-o restrângere, să o facă cunoscută în corporațiunile noastre și să dea semnalul unde și prin ce paragrafi sau lege s'a făcut vre-o restrângere. Să o arate la lume spre a se îndrepta eroarea sau chiar direcțiunea greșită. Această arătare însă să nu se privească de loc ca un act de vrăjmășie față cu regulamentele existente, sau ca o intențiune de a le nesocoti sau a se opune lor, că ar fi o veghiare și îngrijire ca drepturile și libertățile bisericești noastre să nu poată suferi nici o restrângere, nici o știrbire.

Asemenea §§ cari restrâng libertatea persoanei și deschid calea spre absolutism, condamnat de biserica noastră, mi-se par a fi § 4, 6, 7, 8, 9 și 10 din regulamentul disciplinar, unde trecându-se peste cele 3 foruri judiciare, s'a introdus pedeapsa în calea ordinii, o instituțiune improprie liberală în biserica noastră. Paragrafii aceștia singuri ar fi în stare, a ne face tot statutul nostru organic iluzoriu și noi singuri am deschide poarta forțatei noastre spre a fi băgat calul Troian într'ansa.

Este adevărat că legea noastră organică încă n'a ajuns ca să fie perfectă și să prevadă toate cazurile câte se întâlnesc în viața de toate zilele, ci chiar Regulamentele noastre bisericești vedem că sunt făcute și introduse numai în mod provizoriu. De aceea și acești §§ din acest Regulament trebuie conformați în spiritul liberal al bisericești noastre, căci altfel până vor fi în putere de lege, se dă loc arbitriului și deschid calea abuzului de putere, despotismului răzbunării și spiritului de partid asupra aceluia, care ar cuteza a apăra undeva libertatea atacată de acești §§, introduși în biserica noastră.

O altă chestiune, carea încă ar trebui mai bine definită și regulată ar fi modul funcționării celor trei foruri justiciare, ca în biserica noastră să fie combătut proverbul protopărinților noștri romani cari ziceau că: *plus valet favor in iudice, quam mille leges in codice*. Nu pentru a sămăna bănuiele se aduc aceasta, ci dacă s'ar putea pentru a face imposibilă pentru totdeauna încetățenirea lui în biserica noastră. Când dela început va ști judecătorul că în biserică nu se pot părtini nici neamurile, nici favoriții, dară nici a se persecuta și nedreptăți, nici disgrații nici persoanele străine și de alte principii, atunci judecătorul va fi cu mult mai atent în aducerea sentințelor și deciziunilor, cari să nu jignească pe vre-o parte. La forul al treilea de regulă toate cauzele recurate și apelate trebuiesc însoțite de o sumă de 40 cor. Domnii asesori mitropolitani însărcinați cu studiarea cauzelor au timp de tot puțin spre a studia o cauză cu temei. Ba chiar și în celelalte două foruri se pot întâmpla asemenea cazuri încât judecătorul, încărcat cu cauze multe și urgente, spre a se mântui de ele, nu le poate studia cu destulă grijă și aduce o judecată superficială, așa că se pot ivi părți litigante, jignite în dreptul lor, cari apoi își vor face judecată nefavorabilă despre justiția bisericești noastre, care însă nici când nu intenționează să părtinească sau să apere pe cineva. Aci ar fi de dorit a se introduce o inovațiune, care după mine nu ar fi jignitoare

nici pentru partide, nici pentru biserică și nici pentru foruri — și anume să se introducă, ca partea care se simte jignită în dreptul său să aibă dreptul a pretinde ca pe cheltuiala sa să se publice toate actele aparținătoare cauzei ambelor părți într'un ziar, care și-l va alege partea litigantă, ca astfel să vină înaintea publicității, carea apoi va cerne cauza cu neparțialitate și această procedură va fi garanța cea mai sigură că un proces nu se poate suci și încălci de nici un judecător, începând dela cel dintâiu din scaun, până la cel din urmă din consistoriul metropolitan!

Introducându-se această inovațiune, nu ne-ar fi teamă, că ne va veni biserica în mâna unei oligarhii, fapt care s'a ivit în multe cazuri în biserica răsăritului, căci pelângă cele trei foruri de va veni în ajutor și forul publicității, atunci nici o parte nu va afla nicăiri ușă închise și urechi astupate. Poporul român a fost și este religios și acum. El a fost așa zicând mentorul creștinătății în orientul Europei. El a contribuit din al său numai pentru susținerea bisericilor sale, ci și pentru ale altora, și lucru minunat, că bunavoința și dărnicia lui a fost exploatată de către cei ajutoși în scăderea și slăbirea lui. Așa a pățit cu grecii, așa a pățit cu slavii, deaceia Marele Arhiepiscop și Metropolit Șaguna reîntorcându-se la canonul 34 apostolesc, ne-a dat autonomia noastră înscrisă în legea patriei și acum atarnă dela noi cum vom ști folosi această neatărnare, această libertate, care vorbind adevărul, pe poporul cel sărac și rămas îndărât îl costă mulți bani, ba chiar foarte mulți, dacă și-ar da cineva ostăneală să-i calculeze dela introducerea constituționalismului nostru, de altă parte însă îi dă și garanție, că numai poate fi exploatat și nedreptățit de alții dacă și-o va ști apăra cum se cade, și asta este răsplata jertfelor lui. Trebuie însă să fim buni economi, știind că odată avem să dăm seamă despre averile Domnului încredințate nouă și să căutăm, ca ori-ce ban, ce-l cheltuim, să-l cheltuim spre folosul și înaintarea bisericești noastre!

Dacă ar mai fi de dorit ceva, ar fi, ca forurile inferioare să poată din oficiu, și fără taxă a apela la consistoriul metropolitan cauzele, cari s'ar părea aduse nu cu destulă claritate. Acestea ar fi o sedință a congresului nostru bisericesc spre a întări și asigura bunătatea statutului organic.

Un protopresbiter.

Gronică culturală.

Teatrul din București.

»Teatrul Național« din București, își va deschide porțile în cea mai apropiată Sămbătă 26 Septemvrie, cu »Apus de soare«, dramă istorică de Barbu Delavrancea, care a raportat splendidul și neuitatul succes din sesiunea trecută.

Alegerea pe care a făcut-o directorul general al teatrelor pentru începerea noii activități artistice cu această piesă, e cât se poate de fericită. Valoarea piesei și reputația literară a autorului ei precum și felul brillant în care a fost reprezentată această piesă astă primăvară, sunt în deajuns cunoscute publicului pentruca să fie de lipsă să mai facem elogiile »Apusului de soare«.

Cu toată mișcarea pornită printre artiști și personalul teatrului, cu toată înființarea celor două teatre noi în București, cu tot ce s'a scris și s'a vorbit în timpul din urmă, stagiunea teatrului se anunță a fi splendidă.

Nici odată de când există această instituțiune, n'am avut ocazie de a vedea un repertoriu așa de bogat ca cel din anul acesta, un repertoriu compus din atâtea cap d'opere ale literaturii străine și un mare număr de piese noi.

Nu cred că toate aceste premieri să aibă șansa de a trece lumina rampei în acest an, căci sunt așa de numeroase și trebuie de asemenea să se fie cont și de repertoriul cel vechi, care încă are drepturile sale la scenă și va alterna cu cel nou, cu tot marele succes al celui din urmă.

Depărtarea câtorva artiști, și dintre cei mai buni, a lăsat un gol la Teatrul Național care n'a întârziat să fie completat cu alți artiști, cari cu toate că nu au reputația de a fi artiști consacrați de presă și opinia publică, nu sunt de o mai puțină valoare reală. Ei nu vor întârzia ocazia să se manifesteze. Pentruca un actor să fie artist predestinat trebuie să înceapă cu debut și să-l se dea ocazie să deuteze.

Depărtarea celor șase artiști dela Teatrul Național, va da ocazie altor artiști să contribuie la viața culturală, cu inteligența și cu talentul lor, la progresul artistic al scenei române.

Numerele celor noi destinați să completeze Teatrul Național și să ofere publicului o viață să se pronunțe asupra lor.

Doșoarele Macri, Alice Cocea, dd. Ion Constantin, Const. Nedelcovici, dna Maria Mihăilescu, Malcosi, Virgolici și Dimitriu.

Cât despre cei vechi, își vor da toată silința ca în dublarea forțelor lor să dea o formală deservire acelor persoane cari au lăsat să înțeleagă prin depărtarea camarazilor lor, Teatrul Național a ajuns în inferioritate față de celelalte teatre.

Piese care se vor juca la Teatrul Național în cursul săptămânii viitoare sunt: *Apus de soare* de I. Brăduș, *Lais*, *Banii*, *Ovidiu* și *Noaptea* în trei acte.

Aceste piese vor alterna între ele până în Octombrie viitor.

În felul acesta vizitatorii Teatrului Național vor avea o bogată variație.

Mersul crizei.

— Știri telefonice. —

Budapesta, 9 Octomvrie.

Conform informațiilor primite din cercuri guvernamentale de „Neue Freie Presse”, monarhul nu va decide decât în cursul săptămânii viitoare asupra demisiei guvernului. Tot din aceste cercuri se aude, că foarte probabil să fie numit un cabinet 67-ist. Cabinetul acesta trebuie apoi să renunțe la concesiile militare și să se mulțumească cu concesiile fixate în programul comisiei de 9. Sferile din Viena speră că noul guvern 67-ist va adopta programul redus al lui Wekerle și că disolvând camera, va reuși să obțină o majoritate relativă. Punctele cardinale ale programului adoptat de noul guvern ar fi: legiuirea reformei electorale, concesiile „naționale” pe terenul justiției militare, soluția chestiunii steagurilor și emblemei, indemnizare în privința tratativelor cu guvernul austriac în chestiunea plăților în numerar.

Audiența lui Wekerle a trecut fără să aducă vre-o schimbare în situația de completă nesiguranță, ce se pare că va dăinui încă și în săptămâna viitoare. Majestatea Sa, până a nu hotărî asupra modului de soluțiune, va asculta încă pe mai mulți bărbai politici unguri și astfel designarea noului prim-ministru se așteaptă abia în jumătatea a doua a lunii Octomvrie. Nu sunt însă excluse revirimente subite.

Deputatul Milan Hodza asupra situației.

Viena, 9 Oct.

Distinsul deputat slovac Milan Hodza a sosit ieri la Viena. Vorbind cu un ziarist asupra situației, d-sa a spus că de vreme ce majoritatea Camerei nu poate fi însărcinată astăzi cu formarea cabinetului, ar urma ca partidele 67-iste să ia această însărcinare. Dar această soluție a crizei ar face un fiasco complet. Un guvern Andrassy care s'ar prezenta în fața alegătorilor, având în program votul plural și banca comună ar fi cu totul bătut în alegeri de către partidul Kossuthist. Chiar și partidul naționalităților în lupta aprigă ce ar

duce contra unui astfel de guvern, s'ar vedea mânat în aceeași linie de bătaie cu independenții.

Singura soluție și echitabilă și realizabilă ar fi numirea unui guvern extraparlamentar, care să facă alegerile cu lozina votului universal, egal, direct și secret. Un astfel de guvern ar fi primit cu ovații de popor. D. Hodza declară, că cunoaște personal situația din 180 cercuri electorale ale naționalităților și peste 100 altele, cari ar vota pentru ori-care guvern, care ar veni cu această parolă, dându-i astfel majoritatea.

E de sperat, că cercurile superioare vieneze nu vor lăsa să le scape din mână această ultimă ocazie, când mai pot întâri ideea imperială austriacă în Ungaria și vor lua deciziunile cele mai nimerite.

Din Austria.

Legea Kolisko-Axman respinsă.

Viena, 8 Octomvrie. În ședința de azi a dietei Austriei-de jos, locotenentului Kielmansegg a declarat că guvernul nu poate sancționa legea Kolisko-Axman. Se știe că prin aceasta lege se decidea că în Austria-de-jos toate școalele publice trebuie să aibă limba de propunere germană.

Dupăcum a declarat astăzi Kielmansegg guvernul e de părere că o asemenea lege este contra constituției, care prevede deplina egalitate a tuturor naționalităților în fața legii.

Iată cum știe guvernul austriac să rămâne obiectiv și să nu calce dispozițiile legii în favoarea unei națiuni favorite.

Scandal enorm în cameră.

— Prin telefon. —

Budapesta, 9 Octomvrie.

Ședința camerei.

Budapesta, 9 Octomvrie. Ședința se deschide în prezența alor foarte puțini deputați, galeriile însă sunt fixate de lume. Se citește întâi protocolul propunerilor.

Deputatul Buza Barna propune să se caseze lefurile vicepreșidenților camerii. Gh. Nagy cere amplificarea legii de inviolabilitate. Paul Lazar urgează măsuri de apărare împotriva tarifului vamal austriac.

Se trece apoi la interpelări.

Ștefan Rakovszky interpelează în chestiunea exploziei de astă vară, întâmplată în pulberăria de pe insula Csepel.

Alexandru Pető atacă pe ministrul Andrassy pentru brutalitățile săvârșite de poliție cu ocazia meetingului socialist din Budapesta.

Gheorghe Nagy, detestă politica de struț a guvernului, care nu ia parte la serbările naționale ale ungarilor. Guvernul e vândut intereselor austriace și se teme, că-și primejduiește situația luând parte la aniversările evenimentelor din istoria ungarilor. El n'a luat parte nici la serbările din Arad, căci e sluga plecată a monarhului. Cere camerii să infiereze atitudinea lașă a guvernului.

A urmat apoi desbaterea cazurilor de imunitate.

Deputatul slovac Francisc Skiciac denunțase camerii pe președintele alegerii dela Verbo, care s'a purtat nu se poate mai mârșav cu acea ocaziune. La ordinul lui, deputatul Skiciak, fusese

îndepărtat dela alegeri cu forța și escortat de geandarmi.

Comisiunea de imunitate a hotărît cu toate acestea să nu ancheteze cazul.

Dr. Vasile Lucaciu, luând în chestiune cuvântul, spune că hotărîrea comisiei e izvorită din acelaș sentiment de intoleranță, sub impulsivitatea căruia președintele alegerii dela Verbo s'a încumătat să violeze atât de revoltător imunitatea deputatului Skiciak. E o datorie de onoare a deputaților să respingă propunerea comisiei și să-și dea consentimentul pentru o severă anchetă în cauză.

V. Mezöfi sprijinește propunerea dlui Lucaciu, povestind o mulțime de volnicii de-ale președintilor alegerilor parlamentare.

Károssy vorbește contra propunerii dlui Lucaciu, zicând că deputații naționaliști sunt agitații cel mai neînfănați.

Farkasházy spune, că nu e în pozițiune de a adopta propunerea comisiei, deși nu e de acord deplin nici cu d. Lucaciu. O anchetă se impune, dată fiind gravitatea cazului.

Dr. Ioan Suciu condamnă procedura comisiei, care abia acum, după trei ani de zile, își face raportul ei în chestiune. Cere și d-sa o anchetă severă.

Gh. Nagy: Drepturile parlamentului trebuie să le apărăm. Nu e vorba aici de Skiciac ci de libertatea de a agita a deputaților, întru apărarea căreia trebuie să sărim cu toții.

Președintele pune apoi la vot cele două propuneri. Majoritatea adoptă propunerea comisiei.

Urmează un al doilea caz de imunitate, denunțat tot de Skiciac. La o adunare publică l-s'a luat cuvântul pe motiv că ar fi agitat contra „ideii de stat”. Comisia propune și în acest caz să se refuze anchetarea cazului, deoarece autoritățile administrative nu pot permite agitatorilor naționaliști să provoace revolte împotriva statului.

Dr. Vasile Lucaciu cere o anchetă severă și pedepsirea slujbaşului cu pricina.

Héderváry sprijinește propunerea comisiei.

Președintele voiește să pună la vot propunerea comisiei.

Înainte însă de a se începe votarea, deputatul Dr. Ioan Suciu cere să se constate dacă e în număr camera și dacă poate să aducă hotărîri. Se naște un zgomot infernal pe băncile kossuthiștilor, cari protestează. Președintele constată că nu sunt de față decât 60 de deputați și că astfel camera nu e în număr. Se suspendă ședința pe o jumătate de oră. S'au trimis curieri în toate părțile, cu toate acestea însă nici după re-deschiderea ședinței numărul deputaților nu era suficient pentru a se putea continua desbaterile.

Președintele anunță, că l-s'a prezintat două propuneri, în scris: una cere votare nominală, alta amânarea votizării pe ședința cea mai apropiată. Președintele anunță deci că nu e nevoie să se aducă în ședința de azi o hotărîre și propune să se ia în desbatere celelalte puncte dela ordinea de zi. Acest șiretlic al președintelui însă n'a prins.

Se credea că incidentul e deja aplanat când deputatul popular Beniczky, se ridică și face contra-propunerea că nu Marți, ci Luni să se țină ședința cea mai apropiată și ca, înainte de ce s'ar lua o hotărîre în aceasta privință, să se constate din nou numărul deputaților prezenți.

Fabrica de spălat cu aburi

„KRISTALY”

Kristály gözmosó gyár, Kolozsvár, Pályaúdvár.

Cu mașinăriile sale cele mai moderne, aranjată cu puteri electrice, spală, calcă și curăță albitari bărbătești și de dame, și tot felul de lingerie cu prețuri moderate.

— La o sumă ce trece peste zece cor., pachetul se retrimite porto-franco.

Se naște un zgomot enorm. Deputații kossuthiști aruncă insulte grele asupra partidului popular, care se pretează la stratageme atât de rușinoase.

Deputații populari părăsesc aproape toți sala, imputându-i astfel și mai mult numărul celor prezenți. Președintele suspendă iarăși ședința. După redeschidere popularii urmează același joc.

Justh a declarat partizanilor săi, că se va su-pune caprițiilor deputaților populari, și nu va de-zerta dela locul datoriei sale, nici chiar dacă ar trebui să stea în cameră până la miezul nopții.

La orele 5 ședința nu s'a sfârșit încă.

Farsa înscenată de populari s'a telefonat mi-nistrului Kossuth, care se află la Solt. Au por-nit curie în toate părțile și se speră că până la orele 10 noaptea, camera va putea să fie în număr.

Incidentul a consternat adânc cercurile politice că el a agravat și mai mult criza. Ve-dalului a ajuns deja și la Viena.

IFORMAȚIUNI.

A R A D, 9 Octombrie n. 1909.

Tricolorul este titlul unui nou nănesc naționalist care a început să a Cleveland-Ohio (Statele-Unite) supt a d-lui Iuliu V. Ioanovici, simpaticul confrate care a ieșit astă vară din Clujului unde a făcut un an și e temniță de stat.

ndalism într'un sat românesc. Din se telegrafiază, că în satul aromân Sele, află între Neguș și Karaferia, a izbucnit conflict. Satul acesta a fost fondat de către țărani aromâni, la poalele Neguș. Cu timpul s'au clădit 300 case, stăzi Sele e un sat mic care rivalizează sate aromâne, ce se află tot în acelaș

conflictului e, că aromânii din Sele s'au proprietarul muntelui, ca să-i plătească de fiecare casă, pentru dreptul de pă-te 15 piastri. Aceasta a durat până de-u-d noul proprietar a pretins în loc de 15 jumătate de hră turcească.

nii s'au împotrivit și proprietarul a adus a produs o încălțare, în timpul căreia înii mai mulți țărani și soldați, Satui a de -locuitori. așa că sătenii stau supt r, așteptând rezultatul plângerei ce au t la Constantinopol. Senatorul aromân legațiunea română din Constantinopol tat la marele vizir Hilmi pașă contra ndalism.

Dr. Gheorghe Anca. Ieri Vineri a, a decedat în Oravița tinărul ad-r. **Gheorghe Anca**, unul dintre cei lnici fruntași din părțile Carașului. din Munții Apuseni, tinărul ad-ridicat din sinul poporului prin arnică și grea, luptând cu mizeria, a și respectul tuturor. Cea mai fru-ovadă că nu a încetat a iubi po-1 nici odată e că prin testament a lă averea sa, întrecând suma de or. pentru scopuri naționale »Aso-transilvane». Fapta asta îi va che-unoștința și amintirea generațiilor

a defunctului a tipărit următorul nebral:

ia îndurerată aducem la cunoștință ne-rietinilor și cunoscuților, că în veci ne-stru soț și fiu **Dr. Gheorghe Anca**, ad-ecut la cele eterne Vineri în 8 Octombrie

st. n. la ceasul 3 din noapte în vârstă de 39 ani. Remășițele pământești i-se vor așeza mâne, Sâmbătă, la 9 Octombrie c. n. după amiază la orele 3, în cimitirul bis. gr.-or. din localitate. Oravița-montană, la 8 Octombrie 1909. Fie i-țărana ușoară și memoria binecuvântată! Ionuț Anca și Ana Anca n. Nicola, părinți. Ana Dr. Anca n. Stepan soție.

— **Un important discurs al D-rului Lueger.** Ieri cu ocaziunea depunerii jurământului de către nouii cetățeni ai Vienei, primarul Lueger a rostit un discurs mai lung, în care a insistat în mod energic asupra caracterului german al Vienei. Dr. Lueger a spus între altele, că prin jurământul de cetățean se recunoaște în mod vădit caracterul german al orașului. Acest fapt are astăzi o însem-nătate cu atât mai mare, cu cât au început să se manifeste tendința pentru a da Vienei caracterul unui oraș cu două limbi. Dacă aceste tendințe ar reuși atunci Viena și-ar perde caracterul ei ger-man și ar înceta de ar mai fi capitala Austriei. Tendința pentru păstrarea caracterului actual al orașului nu e isvorită din vre-o dușmănie față de celelalte naționalități. »Dacă m'ași duce în Rusia», a spus primarul Lueger, de sigur nu voi pretinde să mi-se vorbească în limba germană, dar dacă cineva vrea să se stabilească la Viena, acela trebuie se cunoască limba germană». Dr. Lueger garantează că nu va permite să se înfiin-țeze la Viena alte școli decât germane. Dânsul spune că nu face parte dintre aceia, cari își îndreaptă privirile în sus și așteaptă ajutorul din altă parte. Dr. Lueger își exprimă speranța că va fi sprijinit în aspirațiunile sale, însă nu prin demonstrațiuni, ci prin păstrarea strictă a caracte-rului german.

— **O jertfă.** E așa de tristă viața în toată golițiunea ei și așa de grele li sunt încercările, în-ât de multeori stai mirat și te întrebi de sunt adevărate toate câte auzi și vezi. Un caz mai recent al unui individ azi oaspele penitenciarului din Szabadka: fuse e om în toată firea înainte de asta și

Nevastă-sa însă i-a ruinat toată cariera și cu ea și viața. Din cauza ei a ajuns în conflict cu șeful său de birou și și-a părăsit de bună voie serviciul, perzându și prin aceasta ori-ce drepturi la care putea conta ca funcționar al statului. S'a aruncat fără remușcare și fără părere de rău în lupta vieții și dus de valorile ei a ajuns într'o trupă de actori ambulanți. Aici a petrecut zece ani, cercând ca să-și uite durerea, să-și îngroape amintirile în mijlocul vieții ușurative și-a veselei petrecute. A tras din greu la jugul vieții, dar liniștea n'a venit, ci noul încercări și noi dureri. Tropa a fost discompusă și el ajuns de nou pe drumuri. Desgolit de nădejdi și de vreme se apucă de cerșit, după ce a bătut la atâtea uși cari au rămas închise pentru el. Legile lumii însă sunț crude și nu iartă nici pe cei în-cercați; chiar când întindea mâna tremu-rândă să ceară pomeană unui trecător, a fost înhățat de un sergent și dus în puș-cărie. Poți să mori de foame, când nu-ți mai poți trage greul vieții, dar n'ai dreptul să cerșești în public să-ți hrănești trupul istovit de nevoi.

— **Informația ziarelor străine.** Ziarul »Le Temps» publică o nouă telegramă a corespondentului său din Budapesta asupra crizei ungare. Corespondentul de-clară că ține știrile sale »dela cercurile cele mai de vază ale majorității parlamentare». — prin urmare în-telegeți ce fel de știri sunt acele: că împăratul ar vrea să fie constituțional, dar nu-l lasă creștinii sociali din Austria și de aceea nu numește un cabinet din par-tidul independist. Va să zică, a fi constituțional în-seamnă a favoriza un partid.

Se înțelege dela sine că »cercurile cele mai de vază» se feresc să spună corespondentului toate amănuntele situației că este vorba de un pact care a fost iscălit dar n'a fost respectat și că partidul independist cere puterea nu pentru a-și ține cuvântul dat, ci tocmai pentru a consfinți aceea călcare de cuvânt.

— **O invenție interesantă.** Se anunță că doi ingineri au isprăvit o serie de interesante in-

venții pentru menținerea stabilității aeroplanului în aer.

Două discuri așezate de amândouă părțile aeroplanului produc 1500 de învârtiri și pun în acțiune un motor de 18 HP. Mișcările acestor discuri sunt asemănătoare bătailor de aripilor paserilor și se deosebesc de acestea numai puțin.

Inginerii Hales și Hurd au folosit până la invenția lor la un aeroplan cu dimensiuni C duse, acum însă au încercat să o aplice la monoplan adevărat, care ar avea puterea și eficiență cel puțin pentru transportarea unui om.

— **Inaugurarea dela o distanță de 3 mii mile.** Regele Eduard va inaugura un spital în Montreal (Canada) fără să se miște din Londra. Regele va apăsa pe un buton electric în pa-Buchingham și în acelaș moment se vor deschide porțile spitalului din Montreal, să vor aprinde lămpile și se va înălța în mod automatic dealul englez deasupra. Distanța dintre Londra și Montreal e de 3 mii de mile engleze.

— **Poetul Goga la Paris.** »Minerva» a în-țesat din Budapesta următoarea știre: Poetul Octavian Goga, fostul secretar al »Asociației literare» din Sibiu, a întreprins o călătorie de studiu la Paris, unde va rămânea un an. D-l Goga urma să fie numit director al ziarului »Lupta», însă tratativele ce s-au urmat în această privință au rămas fără rezultat. »Lupta» aduce știrea pe timpul absenței d-lui Goga revista »Noastră» își va suspenda apariția.

— **Pușcă cu care se poate ținti în întuneric.** O senzațională invenție, menită să revoluționeze întreaga artă a războiului, a fost inventată de un mecanic german, din Dortmund (Prusia renană). E vorba nici mai mult nici mai puțin decât de adoptarea unui aparat, grație căruia cu orice pușcă se poate ținti și noaptea și ea cât de întunecoasă. Sistemul constă dintr-un reflector care luminează obiectivul, iar acesta poartă fixat pe armă. Mai mulți ofițeri superiori te-au experimentat invențiunea și au rămas entuziasmați de preciziunea cu care se poate ținti în obscuritatea cea mai adâncă.

— **Ce nu spun apele.** Ieri sub zidul cetății au scos din valurile Murășului cadavrul unui bărbat cam de vîrsta 45—50 de ani, de statură înaltă și cu părul încăruntat. Negăsindu-se surori asupra lui, cadavrul n'a putut fi recunoscut. Probabil a fost adus de apele răzvrătite, din podgorii. Cadavrul a fost transportat la morga. Autoritățile au deschis o anchetă.

— **Mare panică într'o mănăstire din Roma.** În mănăstirea Sacra Cuore din Via Sicilia se mesec copile interne pentru educație. De prezent se află în mănăstire vre-o 50 de fete, cari în fiecare seară după masă ies în grădina la plimbare. Printre arborii grădinei nu trece decît lumina fantastică nesigură a lunii, dînd formă bizară tuturor lucrurilor din jur. Ieri în timpul plimbării copilele au văzut umbră lunecînd dealungul zidului și-au început a ține de spaimă, înfricîndu-se una pe alta și alergînd disperate printre arborii grădinei. Lumea care trece pe sub zidurile mănăstirii crezînd că e foc a dat alarma descărînd mai multe focuri de revolver. Alții credeau că călugărițele torturează copilele și în grădina s'a adunat o mare mulțime de public și au pătruns cu forța în mănăstire. Aci însă n'au găsit nimic din ce credea, ci numai pe călugărițele amuțite de frică și fetele împrăștiate ca niște pui de potirnică. Lumea adunată ca la spectacol, a fost împrăștiată de garda.

— **Un pungaș gentil.** În orașul Blomfield din America locuiește o familie Williams. Într-o seară stînd de vorbă bărbatul și femeia au auzit pe cineva colrăbînd prin pivniță și au plecat să vadă cine e. Au și găsit un pungaș ascuns după un cuptor vechi și spre ei ținea întinsă o mînă slăbită, dar înarmată cu un revolver cerșind cu voce plîngătoare bani spunînd că numai împins de mizerie face acest pas. Femeii fiindu-i mila de el l-a întrebat dacă-i sunt destul douăzeci de dolari și a plecat să-i aducă. Primind banii pungașul și-a cerut tertare pentru vizita neobicinuită și a plecat făgăduindu că îndată ce va da de parale li va înapoia. De atunci familia Williams așteaptă mereu să vadă de se va ținea oare pungașul de vorbă.

— **O nouă catastrofă de tren.** De câțiva vreme accidente la liniile ferate se înmulțesc. Pînă la urmă știrea că trenul accelerat Praga—Eger, în-trînd în gara Neudon a deraiat și s'a ciocnit cu trenul de marfă nr. 153, care intrase în ga-

MOBILE

Fabricate din material sănătos și solid, în orice timp se pot procura la
FRITZ W. ELGES, fabrică de mobile, atelier de tapetărie și decorații
 SIBIU — NAGYSZEBEN, — Fabrica: Salzgasse 37. — Filiala: Heltauergasse
 Cel mai mare și mai bogat local de cumpărături!

sint, Olimpia și Cornelia Ciugudean Bruznic, Valeria Micu Căpâlnaș, Alexandra Petroviciu Tela, Lola Bogoiu Belotini, Gheorge Tomi Cuveșdia, Cornelia și Coriolan Mursa Ostrov, Livia Neagu Ususău, S. Mihailoviciu Laleșin, Constanța Sandru Ohaba-sirbească, Sofia Savi Allios, Cornelia Bota, Elena Martin și Anuța Dabici Dorgoș, Sofia Neamtu Simiclașul-mic, Elena Popa și Iuliana Lepa Fibiș, Ana Serb, Livia Căprariu, Maria Oanea, Cristina Pava Belint, Golumbina Tochera Jabar, Irena Șepejan Chizătău, Cornelia Petcu Buzias, Danița Nicorescu și Anghela Trifu Timișoara, Erzsilia Iovița Jadani, d-na Bădescu Bazos, Mărioara Baran, surorile Fumur, Marta Fumur, surorile Mezin și Iuliana Ilin Nerău, Sofia Vuia și Emilia Oprean Comloșul-mare, Comloșul-mare, 7 Octomvrie 1909, Iuliu Vuia prezident, Iosif Popa secretar.

Economie.

Piața de bucate din Aradul-nou.

8 Octomvrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 1000 mm.	14.10—14.30
orz 100 mm.	9.10—9.20
ovăș 100 mm.	6.90—7.—
secară 100 mm.	6.70—6.80
cucuruz 809 mm.	51.0—5.20

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 7 Octomvrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:
Grii nou

De Tisa — — — — —	28 K. 35—28 K. 70 fil
Din comitatul Albei — —	28 „ 15—28 „ 60 „
De Pesta — — — — —	28 „ 45—28 „ 80 „
Secară de calitate I. — —	19 „ 50—19 „ 65 „
Secară de calitate mijlocie	19 „ 30—19 „ 50 „
Orzul de nutreț, calitate I.	15 „ 20—15 „ 60 „
Ovăs de calitate I. — — —	15 „ 50—15 „ 80 „
Ovăs de calitate a II. — —	15 „ —15 „ 40 „
Cucuruz — — — — —	15 „ 50—15 „ 70 „
Bănățanesc — — — — —	28 „ 55—28 „ 95 „
De Bacica — — — — —	28 „ 55—28 „ 95 „

Boala engleză,

va sdruncina sănătatea copilului Dvoastră, dacă nu grăbiți a veni repede în ajutor cu

„Emulsiunea Scott“

care face să înceteze boala engleză și întărește oasele și le îmbracă în carne sănătoasă. Afară

de aceasta, toți părinții practici au observat și s'au convins despre adevărata ei valoare și o știu prețui pentru că nu întâmpină nici o greutate la folosirea din partea copiilor, fiindcă e plăcută și are gust de smântână.

„Emulsiunea Scott“

o mistuie și copii cari de altfel se îngreșează și de lapte.

Un flacon original cu 2 coroane 50 fileri.

Se află în toate farmaciile.

Concerte, petreceri.

Invitare la petrecerea cu dans împreună cu Tombola ce se va ține la 31 Octomvrie n. a. c. în sala hotelului „Mielul de aur“ prețul de intrare de persoană 2 cor.; de familie 3 cor. Venitul curat este destinat pentru biserica gr-cat. din loc. Suprasolviri și oferte se primesc cu mulțumită. Hațeg, la 25 Septemvrie 1909.

Comitetul aranjator: Președinte de onoare: Dr. Iacob Radu, v. car, președinte: Dr. Gavril Suciu, v. președinte: Dr. Augustin Străitaru, casar: Emil Socăciu, secretari: Victor Pop și Ioan Puscariu, membrii: Dr. Victor Bontescu, Dr. Toma Vasinca, Dr. Nicolae Olariu, Dr. Ioan Hica, Dr. Alexandru Birtoan, Dr. Virgil Rades, Emil Siciariu, Emil Puscariu, Aureliu Hădan, Victor Velican, Emil Birtolon, Silviu Ciuciu, Ioan Băciu, jun.

Mulțumită publică.

Subscrisa pe aceasta cale, vin ami exprima cea mai ferbinte mulțumită, tuturor cunoscuților și prețuitorilor, cari din incidentul loviturii ce am îndurat prin trecerea din viață a mult iubitului și în vecineitătii mele soț, că au venit atât în persoană cât și în scris a mă mângâia prin expresiunea de condolență.

Cu doosebire sunt datorare cu mulțumită P. O. D. protopop Mihai Lucuța și O. D. preoți și învățători cari în așa număr frumos s'au prezentat la actul funebru.

Galș, la 6 Octombrie 1909.

Văd. Eufrosina Drăganca.

Poșta administrației.

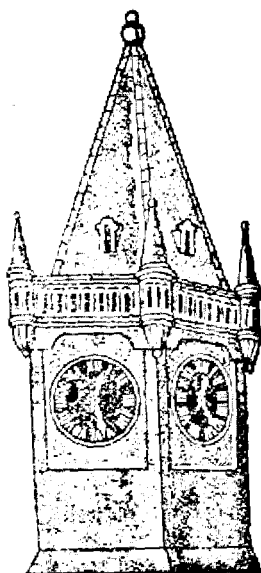
D. Andrei Gălea, inv. Porcești. Am primit 10 cor abonament până la 30 Oct. 1909.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

„Tribuna“ Institut tipografic, Nichin și con.

Fond. în a. 1891.

Cele mai bune

Oroloage de turn

le pregătește

NADLER A.

urmașul lui

LEUTWYLER F. E.

Budapesta, VII.,

strada Kazinczy 28.

Execută și invențiuni.

— Preț-curent și prospect gratuit. —

Acei cari se vor provoca la ziarul „Tribuna“ primesc favor.

Un practicant de farmacie

cu ceva praxă, eventual un asistent, află imediat aplicare în farmacie la scrisul sub condițiuni favorabile.

Dionise Negru, farmacist în Csău comitatul Timiș.

Apa minerală: **Phönix din Buzău**

învieorează, vindecă. La boalele rinichi și băscă, la boalele de aprinde vechite a rinichilor, contra formării și nisipului în bășica urinului, la boale acute de laringe și de plămâni are excelent. — Recomandată de medici.

Depozit general la firma:

Pollák József

Arad, József főherczeg-ut.

Asudarea mânilor! Asudarea picioarelor! Asudarea subțioarelor!

încetează în decurs de o oră dacă folosim

„Sudoran“

a lui Molnár.

Copiile epistolelor de recunoștință sunt auzite de notarul public:

Stim. die farmacist! Medicamentul „SUDORAN“ comandat dela Dta, vă mărturisesc, e bun și folosit. Primiți mulțămitele mele. Custimă Cont. S.

On. d. Molnár János, farmacist la „Duhul sfânt“ Szombathely. Nu pot înțelăsa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale „SUDORAN“ contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect prințator și e nevătămător și cu conștiință îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. cap. inret.

St. Die! Din „SUDORAN“, leac contra asudării picioarelor, mânilor și subsuorilor am procurat pentru 3 persoane, și întrebându-i despre rezultate l-au lăudat foarte. Cu stimă A. S. învățător, Gy.

St. Die apothecar Molnár! Răspunzând la curiozitatea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru „SUDORANUL“ d-tale. Pentru că și eu am suferit de mare măsură de asudarea picioarelor și după două massage mi-a trecut de tot. Am mântuit și mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlute — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Die apothecar! Am primit „SUDORANUL“ comandat, contra asudării de picioare, mâni și subsuori. Credemă, că cine-l folosește după rețetă prescrisă, îl află de neprețuit. Custimă F. E. coalf.

Așa zisul „SUDORAN“ contra asudării de picioare, mâni subsuori, pregătit de d-voastră, are efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din provincie, ci și străinătății, întrucât „SUDORANUL“ trece mult toate fabricatele străine, de cari mi-ai folosit până acum. Îți dat-ez mulțumită, că mi-ai scăpat de boala neplăcută. Salut R. A. învățător.

Se poate comanda la pregătitorul

Molnár János apothecar în Szombathely.

Prețul unui flacon 1 coroană 30 fileri, dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Numai „Sudoran“ provăzut cu marcă să se primească.

Corsete moderne și specialități
gata și după măsură, confecțiunea cea
mai bună la

PILCZ IRMA,

fabricantă de corsete,

Arad, str. Deák-Ferencz nr. 2.

Damele cari locuiesc în provincie
ceară îndrumări pentru luarea
sucei.

Dudás Sándor

cojocer în

Kolozsvár, strada Unio Nr. 12.

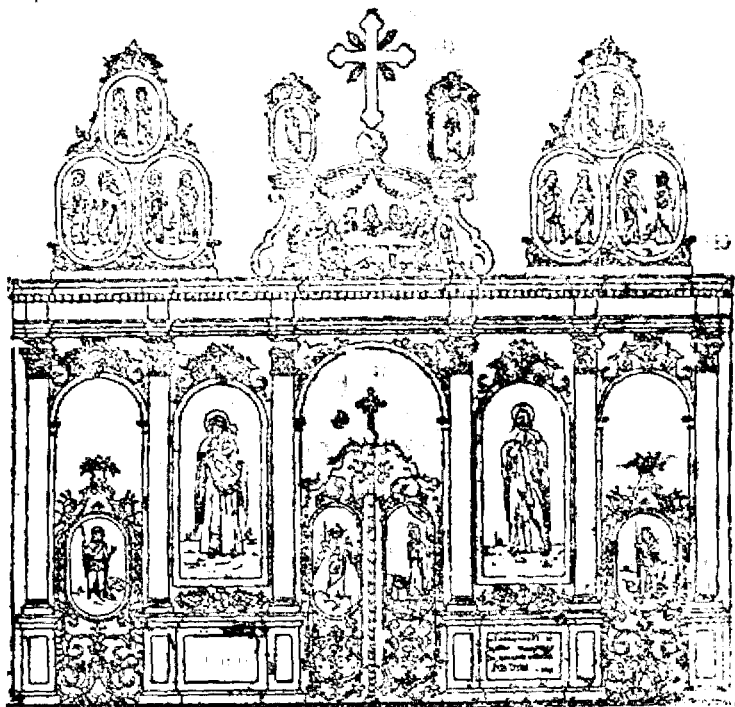
Pregătește tot felul de articoli aparținători acestei brange, în preț favorabil precum: Bitușe de călătorie, tocuri pentru picioare, lânării, cojoace pentru bărbați și femei după modele franceze și engleze, colliere, manșoane, etc. Mare depozit de covoare de lână. Cumpăr tot soiul de blănării de vânat.

Urr György

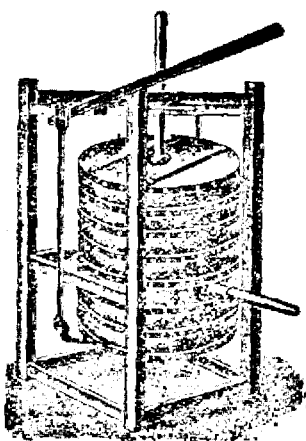
sculptor, în
CAȘOVIA.

Primul atelier din Ungaria de sculptură pentru mon-
tarea bisericilor provăzut cu motoare.

KAŠSA, Bethlen körút Nr. 24.

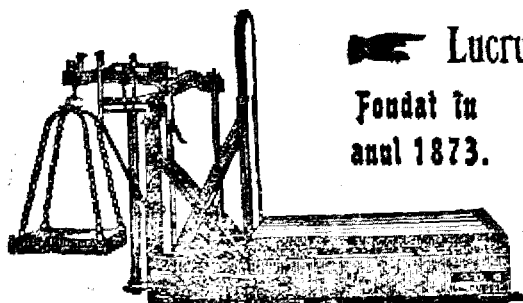

Recomand on. preoțimi atelierul meu celebru.
Fac altare artistice lucrate, precum am-
voane, iconostase, străni și altele.
101 certificate de recunoștință.
Se trimite planuri la dorință precum și preț-curent.

Recomandă
hotelierilor, măcelarilor și în
gospodăria casei
dulapuri de gheață
de la 32 cor. până la 500 cor.
lăcătarilor și saurilor
foi de suflat
exceleți.

măcelarilor, morarilor, comer-
cianților și domniilor
cântare
zecimale și centimale și cântare-
poduri în diferite mărimi.

Lucrul bun nu e scump.

Fondat în
anul 1873.

Seemann József

lăcătuș tehnic, fabricant de mobile de
fier, foiu de suflat și dulapuri de gheață
în Cluj (Kolozsvár) str. Malom nr. 20.

Institutelor, spitalelor, cafe-
nelelor și ospătărilor —
tot felul de

mobile de fier.

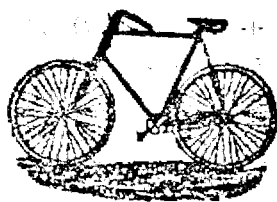
Primește tot felul de lucrări de
lăcătușerie ș. a. lucrări de fier
pentru zidiri, porți de fier
îngrădire de morminte și
vetre de fier din material
excellent cu prețuri moderate.

Acei cari cer, cu provocare la
ziarul „Tribuna“, primesc cata-
log de prețuri ilustrat gratis
— și porto franco. —

Bicicliștii nu mai sunt siliți a-și procura biciclete
dăți de biciclete din Viena sau Germania, pentru că în ur-
rilor favorabile ce am, sunt în stare a ține cu prețurile de

1 buc. bicicletă americană, ajustată co-
scutitor de tină, cu semnal dublu, model 1909, francată
stațiune din Ungaria — Cor. 96 — La comenzi se vor pla-
ca anticipație, restul prin rambursă.

Bicicleta de sus, cu roți ce se învârtesc liber verit. amer-
REPARTURE sau „TORPEDO“ cu oprit. dindărăt mai mult

1 buc. manta pentru bicicliști
1 buc. manta de munte pentru bicia-
cu căptușală groasă
1 buc. pompă bună pentru biciclete
1 buc. pedale fine
1 buc. șea cu arc
Nichelarea și smălțuirea unei biciclete

Toate părțile de biciclete trebuincioase se află în depozit și se vând cu
moderate. Nenumărate epistole de recunoștință! Cumpărătorilor necu-
pediez numai cu rambursă, dreptaceea articii necorăspunzătorii se prin-
și la dorință restituiesc suma plătită. Comisiunile sumei totale a facturii
ajunse ori întrecute se expediază francate. — Pentru toate mărfurile

Depozitul fabricii de mașini **Ladányi Izsó, Timișoara**
de cusut din Timișoara a lui

Zápolyagasse 1, în edificiul seminarului rom. cat. Telefon 577. FILIALA
Fabric, strada principală 26, vis-à-vis de farmacia Jahner. Telefon

Grosz Nagy Ferencz

farma- **Debreczen** : : farmacia
eist. : : Arany egyszarm

Medicament
pentru vâpsirea
părului.

Numai există reumă!

Cine voeste să scape de ori-ce soi
reumă și de tot felul de dureri externe
să cumpere o sticlă mare din renumit

Balzam Regesc

(Király Balzsam) al cărui efect vindecător
e recunoscut de medici 1 sticlă mare 2-60
Cor. cu îndrumare, 3 sticle mari 60-
Cor. cu îndrumare, porto-franco cu ram-
bursă. Patentat, în nenumărate spitale de
frunte se aplică ca cel mai bun medicament

MUSTAȚA E FRUMOASĂ

dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea
potrivirea mustețelor, pregăt
din materie nenumărată. Efec
tul se vede foarte în
cu siguranță. Scutit prin leg
Un borcan 50 fl. Prin po
se trimite numai 3 borcane
2-15 Cor. Cu rambursă gratis

Piane și harmonice

In salonul de piane

F.A. Kauffman

Sibiiu, Gr. Ring

se țin piane numai dela firmele cele mai renumite

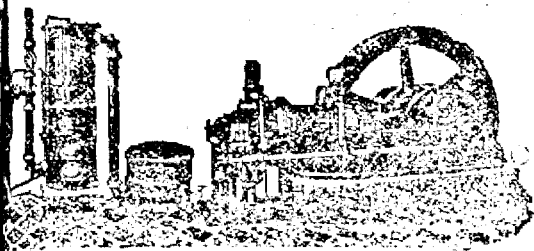
„Zeitter și Winkelmann“, Braunschweig

F. Robert Reinhold, Viena. Belehradek, Viena

„Lauberger și Gloss“, Viena. Kotykiewicz, Viena

A. Petrof, Königrätz-Viena. Estey-Organ, Londra

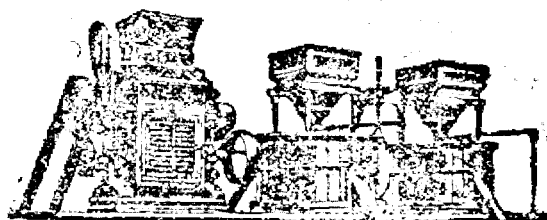
Reparaturi speciale solide și garantate

Motoare de gaz aerian, de încălzit cu cărbuni de lemn, cocă și cărbuni buni, cel mai ieftin mijloc, fără fum, miros și pericol. Consumarea pe oră de 0-8-2 fileri și putere de un cal.

Motoare de benzină și locomobile de benzină cu cele mai favorabile condiții de plată și cu garanția cea mai mare. Construire de moară după sistemul cel mai bun.

TIVADAR HOFFMANN
Inginer mecanic antreprenor de clădiri de moară, în (Szeged) Seghedin.

Voiești

...t bine și pe glaci, apoi paseri capagii vorbitori, petreșeli, pești de râmă, găini de soia, păuni, iepuri, vânat și de lux, păsări de Angora, imblânzite, colivii etc. aparate de alegi și să cumperi numai dela vânzătorii paseri de aici, care de 10 ani se bucură de cel mai bun renume. Da-le a bieste, apoi și cel mai bun nutremant paseri iarăși numai dela mine să-l ai. Numai în depoul principal: **Reb, Mircovič, Marije** ulica 10. (Oda e separată paser. cântărețe).

...nd numai exemplare și mărfuri de calitate, mărfuri slabe și de puțin nu țin.

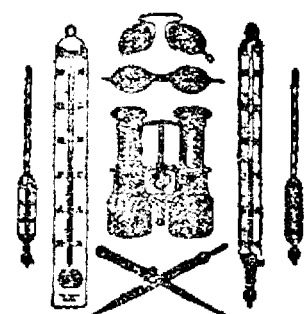
...at la Amsterdam, la Viena de douăzeci de ani, Londra, Marsilia, Paris, Zagreb.

...epistole de reînnoștință, precum și alte diplome. Expedez cu poșta garată pentru marfă vie.

PETRY ÁRPÁD

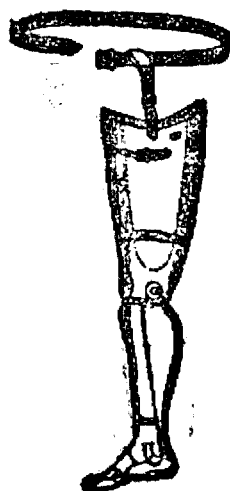
orologier și mecanic

Oradea-mare — Nagyvárad, Rákóczi ut 3.

Recomandă atelierul său bogat de orologerie, instrumente optice și de fotografie; ține în magazin cele mai bune orologerie, ochelari, ochelane, termometre, barometre, gradator medical pentru căldură și ferbințală, gradator — pentru spirit și aer, —

precum și tot felul de articole pentru fotografiat și primește repararea tuturor lucrărilor ce se țin de branșa aceasta cu prețuri ieftine pe l. garanță.

Pentru cei ce pătinesc de surprăsură.

Cele mai bune și mai perfecte bandaje, legături pentru pânze, pentru pantaloni și pentru perioade, ciorapi de gumă pentru cărcei, mașini de proptit și umblat, de corsete, specialitate, picioare artificiale, suspensorii, precum și tot felul de recvizite igienice după măsură, pe lângă garanția să dot comanda la fabricant specialist

● **BIRÓ ALBERT** ●

fabriant de legături medicale

SZATMÁR, Deák-tér Nr. 7.

(în curtea casei Halmi).

Magazin mare de irrigatori și articole pentru moașe.

Specialitate de gumă franceză și americană. — Local de probă separat. — Comandele din provincie se efectuează pe lângă discreție.

Fond. în a. 1858.

Nrul telef. 459.

MÜLLER J. és FIA

curățitor chimic de haine și fabrică cu aburi pentru spălătul rufelor în ARAD.

Fabrică și birou: **Thököly Imre-u. 40—42.**

Localuri în provincie:

Localuri pentru primirea de rufe și haine:
József főherceg-ut 11. — Forray-utca 26. —
Asztalos-Sándor-utca 2—3.

Deva, Brașov, Alba-Iulia, Sighișoara, Huni-
doara, Orăștie, Odorheiu.

Facem cunoscut on. public că fabrica noastră renumită pentru curățirea chimică, vopsitorie de haine, precum și pentru spălătul rufelor cu aburi, de 50 de ani de existență, am mărit-o și am instalat-o cu mașinile cele mai moderne și astfel concurează nu numai cu fabricile de acest soi din țară, dar și cu oricare din străinătate.

Curățim chimice și vopsim orice haine bărbătești și femeiești, paltoane, haine pentru copii, fără a le descoase, pânze de mobile, perdele, cusături, dantele, mânusi, tapete etc. etc.

În fabrica noastră de spălat cu aburi, provăzută cu mașini excelente, cu excluderea materiilor stricăcioase rufelor, spălăm orice albituri, dar cu deosebire gulere, manșete, cămeși etc. cari călitate cu mașinile noastre cele mai moderne, capătă un lustru foarte frumos. Mulțumind on. public pentru sprijinul de până acum, rugăm pentru încredințarea și pe mai departe.

Cu distinsă stimă

MÜLLER J. és FIA.

— Comandele poștale se efectuează grabnic și conștiințios. —

Serviciu prompt și conștiințios.

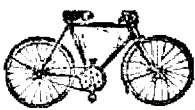

FRĂȚII KLEIN

aranjatori de apaducte și lumină electrică. Mare officină pentru reparaturi de mașini de cusut și biciclete.

— ARAD, Hunyadi-utca 12. —

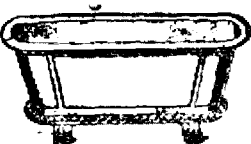
Telefon 707.

Luăm în întreprindere și executăm: luminare electrică, telefon, parafuș, aranjament pentru anunțuri centrale de foc și apă, precum și tot felul de reparaturi în materie ce se ține de acest ram de industrie. — Aranjamente de: apaducte, gaze, acetelin, scalde de casă, closete, precum și reparaturi se execută prompt și ieftin. — Orice lucruri aparținătoare tineriei se primesc și execută pe lângă garanție. —

Primim și aranjament pentru tineria în stare solidă a casei or peste an.

Bányik István

croitor de haine bărbătești, curățător chimic de haine și atelier de reparat

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros) Szerb

Primește curățirea de haine, reparări și strică pe lângă serviciu conștiințios și prețuri ieftine.

Calcatul unui rînd de haine 1 cor. curățirea și călcatul unui rînd de haine

Atrag atențiunea asupra institutului cu deosebire a pentru că caspetii lor călători numai aici vor fi serviți mai

Straform și schimb haine civile, preoțes forme militare cu prețurile cele mai moderate dele din provincie se execută foarte grabnic.

Institutul de curățire chimică din în casa proprie emulează în toată privința.

STEFAN SLADECK IN
FABRICA DE MOBILE
VERSET
Strada
Kodriizer 44-46

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Telefon 649.

Telefon 649.

Magazin industrial de Ardeal și Bacica, a la
Reich B. Károly Fia és Tsa Arad.

Fabricate proprii de tot felul de ștreanguri și palamare precum: șpogot resucit pentru înșirarea tutunului, ștreanguri la hamuri, căpeștre, sfoare pentru uscarea rufelor, tot soiul de șpogoate și ațe, și cele mai bune

ponevi impenetrabile

(pentru șătrii, prin cari nu stăbate ploaia sau apa) ponevi de pânză de cânepă, pentru acoperirea mașinelor de trierat, a stogurilor, carălor, pentru folosire la cernerea și vânturarea bucatelor

Saci pentru bucate

pregătiți de pânzari din cânepă de in și urzică. Saltele de pat. Tot felul de **fuioare** de cânepă pentru ștrengari; de tot fine pentru femei de tors. — Ațe de cânepă, pânze fine, și mai aspre pentru saci. Procovițe pentru cal.

Mai bune articole cu prețuri ieftine se capătă la

== Erdélyi és bácskai iparáru raktár ==

Reich B. Károly Fia és Tsa

Arad, Andrassy-tér Nr. 6. Casa Verbos

Telefon 649.

Telefon 649.

Prima fabrică ardeleană de calapode pentru pantofari și cizmari a lui

GEORGE UHRIN, Brassó
Korház-utca 66.

Se recomandă în atențiunea tuturor pantofarilor, cizmarilor și comercianților ca pregătiți or de cele mai bune și solide calapode din lemn uscat și foarte trainic, după toate modelele în formă frumoasă; nu altcum și pentru picioare bolnave. La comanda

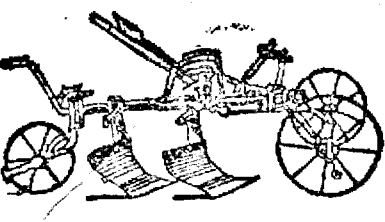

din provincia să se alăture un pantofar sau cizmă.

Comanda din provincia se execută foarte grabnic.

Mélyfűrészek
LAPP HENRIK-féle
magyar részvény-társaság
iroda: **BUDAPEST**
V. Bóthy-utca 3. X. Köbányai-utca 15.
A munka szakszerű kiviteléért meg a legnagyobb mélységnél is a legmesszebb menő szavatosság vállalatik.

Külfűrészek

Tátray Sándor

ătorie de fier, fabrică de mașini și plu-
guri, atelier de zidărie și lăcătușerie
adea-mare — Nagyvárad
Teleky-utca 35.

ucrări vărsate pentru mașini,
pă desemn sau lucrări de
r strugărit și lucrări oblite

Pluguri sistem Sack,
felul de lucrări de lăcătușerie și
— pentru zidiri. —

Atelier model de
mășărie propriu.

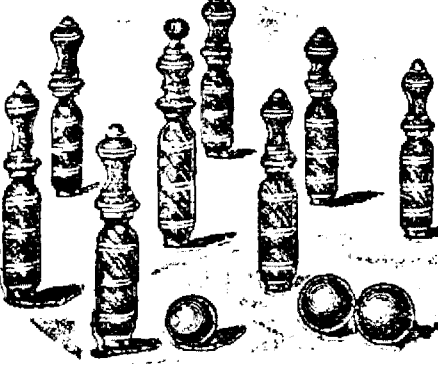
ANUNȚURI

este administrația »Tribuna« pe
prețurile cele mai moderate

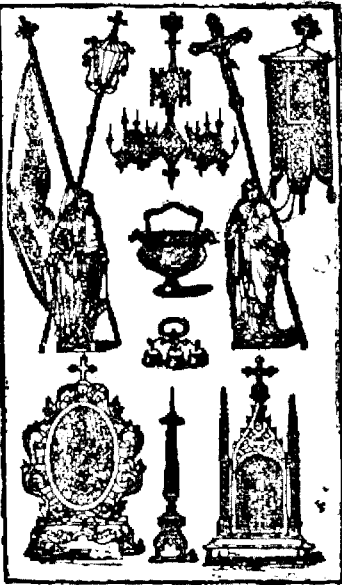
rebitscher Sándor

strungar

PANCsova, Gizella-utca —
vis-à-vis de hotelul KONILOVITS.

imește spre efectuare și reparare toate lu-
ile ce aparțin acestei branșe, și reco-
lă neguțătorilor dopuri pentru buți, în
mărime, pregătite din material excelent.
e în depozit în abundență mare totfelul de
lii pentru fumători, gherghefuri pen-
ucrul de mână etc. etc.
viciu prompt. Obiecte admirabile.
— Prețuri ieftine. —

Dipl. de onoare Lovrin 1902. Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR

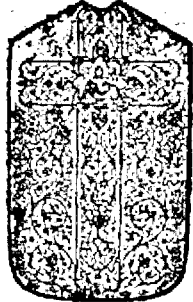
pregătitor de odăjdii și ajusturi bisericești.
Intențiat la 1883 Telefon pentru comit. și oraș 498.
Liferantul excel. Sale episcop Deasewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

in colțul străzii Lonovics și Jenő főherceg, vis-à-vis de hotelul »Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preo-
țimei cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru
bisericii capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci, statue
- sau altfel de ajusturi bisericești -
tot astfel marele său asortiment pentru materiale
— necesare la formarea ajustărilor bisericești. —
Pentru liferările mele iau răspunderea.
— Servesc bucuros cu catalog ilustrat. —

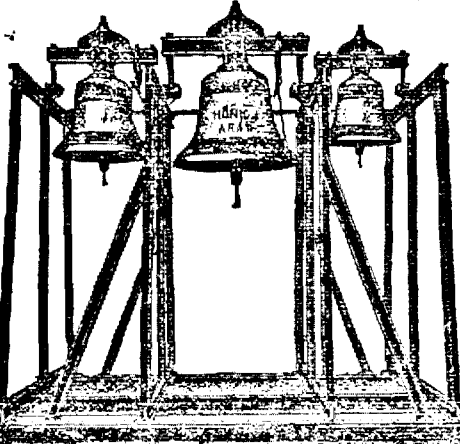
Frideric Hönig turnătorie, fabrică de
clopote și metal, aran-
jată pe motor de vapor

Arad, strada Rakoczi Nr. 11-28. Fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai fa-
vorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale
cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul
că lașă cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și a celuiiași
tare și cu șunet adânc — se face o economie de 20—30%,
la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer
ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror între-
buințare clopotele se pot scuti de crepat chiar și cele mai
mari clopote se pot trage fără să se clătine turnul. Re-
comandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană
de fer, ce se poate învărti cum și turnarea din nou a clo-
potelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe
lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la
dorință se trimite gratis.

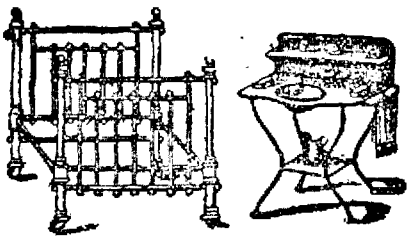
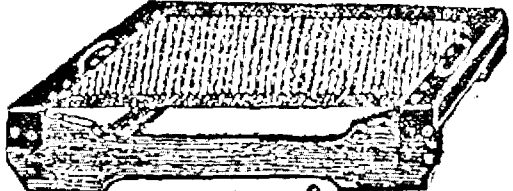

Prima fabrică de mobile de fer și aramă

în Oradea-mare Strada Szacsavay Nr. 17 și
Strada Kapuczinus Nr. 5.

Pregătește tot soiul de mobile de fer și aramă, dela cele mai simple până
la cele mai pompoaze. — Mai departe împletituri de sîrmă pentru paturi
— — brevete și disinficiale, pe lângă prețurile cele mai favorabile. — —
Apoi pregătesc, după modele engleze camere de dormit din aramă, cari nici
când nu trebuiesc
curățite, fiindcă și
sustin în permanență
lucrul original.

Specialități de platină și
bronz veritab. franceze.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI

ARAD, Forray-utca Nr. 2.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în
prăvălia mea se pot vedea următorii articlii
de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri en-
glezești colorate, flanele de
halaturi de lână și de erme-
lin, barcheturi, tenisuri.

Mătăsuri pentru bluze la
modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză
de ață și pamut, șifoane. Co-
voare, perdele, fețe de pat și
de masă, și mulți alți articlii,
cari nu se pot toate înșira,

Postavuri de reverenzi so-
site acum, brâuri preotești
pe culorile roșu, vânăt și
negru.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. mei mușterii, că m'am desfăcut de firma Nemecz și Kövesdy, ce a sustat pe Erzsébet-kö. ut nr. 20, și am deschis sub conducerea mea proprie în str. Deák Ferencz 9. (casa Lukács-partere) un nou

Salon de modă engleză pentru dame.

Cerând și pe mai departe tot sprijinul onoratelor dame, semnez

Cu deosebită stimă:

Kövesdy Lajos.

Cel dintâlu atelier de pietri monumentale aranjat cu putere electrică.

GERSTENDREIN TAMÁS és TÁRSA măiestru de monumente și pietri de cimitir —

Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:

Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszabol, Déva și Băpatak.

De prezent cea mai ieftină și cea mai bună

Pompă pentru tragerea vinului

se găsește în organizațiunea inventată în anul 1872 a

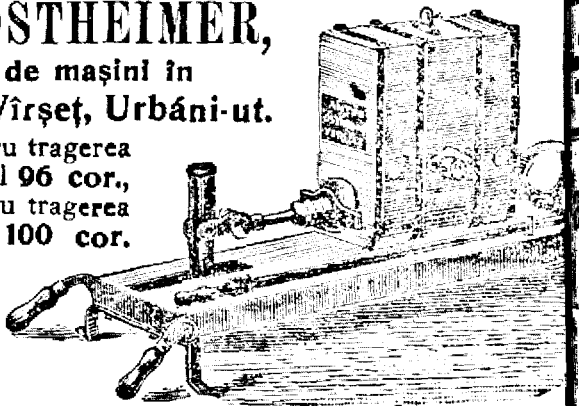
ANTON OSTHEIMER,

fabricant de mașini în

VERSECZ—Vîrșeș, Urbáni-ut.

O pompă pentru tragerea vinului cu prețul 96 cor., o pompă pentru tragerea oțetului prețul 100 cor.

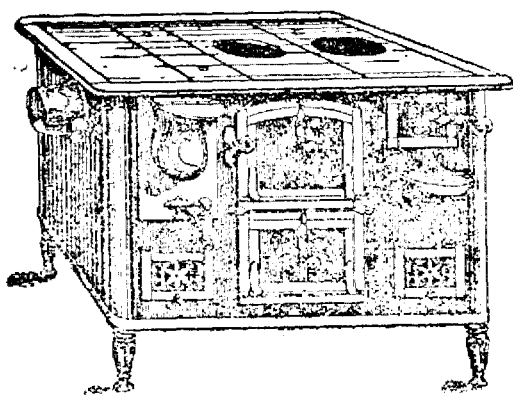
Pumpele acestea se pot folosi și la stingerea focului și udatul grădinilor. Consumă pe oră 50 hl.

Szabó Samu és Fia, Győr.

Fabrică ces. și reg. vetre de fier brevetate

Fabricăm vetre de fier dela cele mai ieftine până la cele mai moderne. Pentru fabricațiile noastre garantăm că fierul

și coc neexceptibil și grabnic față de ori are alte vetre de fier crușăm 25% mai mult de încălzire. Fondat la anul 1860. Catalog de prețuri la cerință trimitem gratuit și franco. Se caută revânzătorii și agenții.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz

Miksz

Békéscsaba

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.